

◆ Azərbaycanın özü qədər əbədi

Milli-mənəvi dəyərlərin qorunması dövlət siyasətinin prioritetidir

Ümummilli Lider Heydər Əliyev 22 il əvvəl - 13 avqust 2001-ci ildə milli-mənəvi dəyərlərin qorunması haqqında bəyanat vermişdir

Adət-ənənəyə, milli mentalitə bağlı insanlar -sinəsi orden və medallı Böyük Vətən müharibəsi iştirakçıları, müxtəlif fəxri adlara, mükafatlara layiq görülmüş dövlət xadimləri, elm adamları bəziləri üçün "köhnə"liyin qalqlarına çevrildilər. 1945-ci ilin 9 May kimi tarixi gününü "unutdular", sovet dönmində min bir əziyyətlə qazanılmış fəxri adlara, orden və medallara, titullara qulp qoydular. "Başlamların "uzaqgörənliyi" hesabına texniki-peşə məktəbləri fəaliyyətlərini dayandırdı, kitabxanalar marketə çevrildi, dağıldı, kitab mağazaları çayxana, kafe, dənərxana ilə əvəzləndi. Yay və qış kinoklubları, xüsusən də bölgələrdə su qiymətinə kimlərsə hədiyyə verildi... Comiyyətə özbaşnalıq, idarəetmədə xaos, böyük-küçük saymazlıq, milli-mənəvi dəyərlərə qarşı çıxmaq ədalətsizliyə yol açdı.

Ulu Öndər o zaman ictimaiyyətlə görüşlərində, rəsmi tədbirlərdə döndə-döndə xatırladı: "Hər bir millətin tarixi inkişafı, qarşısı qoyduğu hədəflərə yetişmək əzmi, ilk növbədə onun malik olduğu milli-mənəvi dəyərlərindən qaynaqlanır. Zəngin əxlaqi keyfiyyətlərini, milli "mən"ini qorumağı bacaran

xalq gələcək varlığını düzgün müəyyənləşdirir, dünya miqyasında layiqli yerini, mövqeyini təmin edir". Bu həqiqəti ciddiylə diqqətə çatdıran böyük şəxsiyyət Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının zəngin milli-mənəvi irsini, tarixini, mədəniyyətini, dilini, bir sözlə, özünəməxsusluğunu şüurləndirən dəyərlərini qorumağa çalışmışdır. Zəngin dövlətçilik təcrübəsinə malik Ulu Öndər həmişə vurğulayırdı ki, Azərbaycan xalqının əsrlərboyu ölədiyi mənəvi dəyərlər onun milli mədəniyyətindən, əxlaqından, adət-ənənələrindən və digər insani keyfiyyətlərdən ibarətdir. Bu mənada 13 avqust 2001-ci il tarixli bəyanatı sadalanan keyfiyyətlərin cəvhəri adlandırmaq olar. Ötən 22 ilin müşahidələrindən məlum olur ki, bu tarixi bəyanat xalqımızın milli mentalitetinin, milli-mənəvi varlığının ən yaxşı dəyərlərini qorunması məqsədinə xidmət etməklə, gənc nəslin tərbiyəsində böyük əhəmiyyətə - ilk növbədə mənfəət təsirinə neqativ amillərin aradan qaldırılmasına xidmət etmişdir. Ulu Öndər həmin bəyanatında o zaman mətbuat orqanlarında baş alıb gedən özbaşnalıqlara, əxlaqımıza, milli-mənəvi

dəyərlərimizə yad olan amillərə təhlükə törədə biləcək yazılara çox kəskin münasibət bildirmişdi.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti nəticəsində milli-mənəvi dəyərləri qorumaq və yaşatmaqla Azərbaycanda dövlət müstəqilliyi ildən-ildə möhkəmləndirildi, respublikamızda demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğu prosesi daha da sürətlə inkişaf etdi. Ulu Öndər qısa zamanda dövlətçiliyin xilasına, ictimai-siyasi sabitliyin, qanunçuluğun, hüquq qaydalarının möhkəmlənməsinə, iqtisadi tənəzzülün qarşısının alınmasına nail oldu, həm də milli-mənəvi, əxlaqi dəyərlərin deqradasiyası təhlükəsinin qarşısını aldı.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ideyalarını hər sahədə uca tutan, onları praktik şəkildə gerçəkləşdirən ölkə Prezidenti İlham Əliyevin yeritdiyi məqsədyönlü siyasətin əsasında xalqın milli-mənəvi dəyərləri, mədəni və elmi-intellektual potensialını gücləndirilməsi durur. Bu potensial dünyanın ümumi həyatının rəhndir və hər bir millətin gələcəyində, dövlətin qabaqcıl ölkələrlə eyni hüquqi səviyyədə yaşayır inkişaf etməsində mühüm amildir.

→ 4

Yeni reallığın müəllifi İlham Əliyevdir

Ermənistan rəhbərliyinin istənilən "siyasi oyunu" heç bir nəticə verməyəcək

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Azərbaycan şanlı Zəfəri ilə həm də regionda yeni reallıq yaradı. Bu reallığın müəllifi, qalib komandan İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasətin prioriteti Qafqazda sülh gündəliyini təşviq etməkdir. Prezidentimizin də dediyi kimi, "bu gün bütün istiqamətlərdə təşəbbüs bizim olumuzdur". İlham Əliyevin həmin təşəbbüsü, əlbəttə ki, sülhə xidmət edir.

Lakin məğlub Ermənistan 3 ilə yaxındır ki, əsassız iddialarla bu gündəliyin reallaşması

üçün hər cür oyun oynayır. Guya, sülh tərəfdarı olan, Azərbaycan və Ermənistan arasında bir-birinin ərazi bütövlüyünün tanınması əsasında sülhün bərqərar olmasına dair razılığa "sadiqliyini" vurğulayan və davamlı, sabit sülhün yaranması üçün imkanlar olduğunu deyən Nikol Paşinyan demək olar ki, hər gün bir fikrə düşür. Avropa İttifaqı və Rusiyanın vasitəçiliyi ilə keçirilən sülh danışıqları zamanı səsləndirdiyi fikirlərlə Ermənistanı qayıtdıqdan sonra verdiyi açıqlamalar bir-birini təkzib edir.

→ 2

Soydaşlarımızın bitməyən yurd həsrəti

XIX əsrin əvvəllərində, İran-Rusiya müharibələrindən sonra Azərbaycanın özəli ərazilərinə köçürülən ermənilər tezliklə göstərdilər ki, burada yalnız özələrinə həmişəlik sığınacaq tapmaq kifayətlənməyəcəklər. Məkrli niyyətlərini arxaları, dayaqları olan böyük dövlətlərdən hər cür yardım alaraq təcridən gerçəkləşdirdilər. Qədim Azərbaycan torpaqlarında yoxdan dövlət yaradılar. Ermənilərin "dənizdən-dənizə Böyük Ermənistan" sayıqlamaları da bundan sonra başladı. Ərazilərdə Ermənistan dövlətini qurduqları Azərbaycanı bundan sonra da gözəllərini çəkmədilər. Sovet hökumətinin gücündən istifadə edən işğalçı xislətli ermənilər Ermənistanı əsl sakinləri olan azərbaycanlıları qoymaq üçün

hər cür fitnəkarlığa əl atdılar. Müxtəlif illərdə azərbaycanlılar Ermənistandan deportasiya olundular. Məcburi qaydada evlərindən çıxarılan, qovulan soydaşlarımız Azərbaycanın, əsasən, Aran bölgəsinə köçürüldülər.

Qərbi Azərbaycan İcmasının Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarı Folker Türkü ünvanladığı məktubda Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə aparması nəticəsində insan hüquqlarının miqyaslı şəkildə pozulması və Ermənistanın qovulmuş azərbaycanlıların öz evlərinə qanuni şəkildə qayıtmasına mane olması barədə məlumat verilib.

→ 5

"Böyük qayıdış" proqramı sürətlə icra olunur

Zəngilanın Ağalı kəndinə köçürülən növbəti 22 ailəyə evlərinin açarları təqdim edilib

Beləliklə, Böyük qayıdış layihəsi çərçivəsində bu gündə Zəngilan rayonunun Ağalı kəndinə ümumilikdə 526 nəfərdən ibarət 108 ailə köçürülüb. Köçürülən keçmiş məcburi köçkünlərin böyük qismi, əsasən, daha ağır şəraitdə yaşayan vətəndaşlardır.

Köçürülən ailələr müvafiq qurumlar tərəfindən peşə ixtisaslarına və bacarıqlarına uyğun şəkildə işlə təmin ediləcəklər.

→ 5

Ermənistan ekoloji terrora son qoymalıdır

Hər fürsətdən yararlanmaq bacaran haylar 44 günlük müharibədə məğlubiyyətə uğradıqdan sonra "nə oğurlasaq, qənimətdir" prinsipi ilə hərəkətə keçərək "Dəmirli" və "Qızılbulaq" yataqlarını qanunsuz istismar edib, torpaqlarımızı ölü zonaya çevirməyi qarşılıqla məqsəd qoymuşdular. Haylar ekofəalları sirt təpəsi ilə üzəlişib qınlarına çəkilmək məcburiyyətində qaldılar. Bəd niyyətlərini ərazilərimizdə gerçəkləşdirə bilmədiklərini görüb daha məkrli bir planı işə saldılar.

Ermənistanın mənfur niyyətini bilərək Azərbaycan Espo Konvensiyasının 3.1-ci və 3.7-ci maddələrinə, eləcə də həmin konvensiyanın I Əlavəsinin 4-cü

bəndinə istinad edərək, rəsmi olaraq Ermənistanın Arazdöyündə (Yeraxs) həyata keçirilən fəaliyyətlərdən irəli gələn mənfəti transsərhəd təsirlərə dair hərtərəfli məlumat tələb edib. Bu cür vəziyyət haqqında üzərinə beynəlxalq öhdəlik götürən Ermənistan məlumat vermək əvəzinə Azərbaycan tərəfinin, guya, Arazdöyünü (Yeraxs) atəşə tutması ilə bağlı əsassız ittiham irəli sürüb. Bu tamamilə yalandır, növbəti erməni fitnəkarlığıdır. Ermənistan mövzudan yayınmağa, bunu bilərəkdən siyasiləşdirməyə çalışır. Məqsəd törətdikləri ekoloji təxribatı siyasi oyunları ilə ört-basdır etməkdir.

→ 3

"Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Müşahidə Şurasının tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 30 mart tarixli 2552 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

"Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Müşahidə Şurasının tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 30 mart tarixli 2552 nömrəli Sərəncamının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2021, № 3, maddə 257; 2022, № 5, maddə 534) birin-

ci hissəsində "Emil Məcidov - Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyat nazirinin müşaviri" sözləri "Cəfər Babayev - Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antihin-sar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidməti rəisinin müavini" sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 12 avqust 2023-cü il

Yeni reallığın müəllifi İlham Əliyevdir

Ermənistan rəhbərliyinin istənilən "siyasi oyunu" heç bir nəticə verməyəcək

Ərvəl İ. Cəlalov

Son günlər Paşinyanın səsləndirdiyi iddialar sübut edir ki, haqiqətən də, bu ölkə açıq-aşkar siyasi manipulyasiya ilə məşğuldur. Əslində, Ermənistan eməlləri ilə heç də sülh məsələsində maraqlı olmadığını daim göstərmiş və indi də göstərir. "Sülh tərəfdarı" olan Paşinyanın hökumətin son iclasında Azərbaycanla bağlı iddiaları da Ermənistanın niyyətini bir daha ortaya qoyur. Baş nazir yəni də iddia edir ki, Azərbaycan sülh müqaviləsi imzalandıqdan sonra, guya, Ermənistan ərazi iddiaları irəli sürəcək.

Baş nazir həmçinin Laçın sərhəd-buraxılış məntəqəsində son vəziyyətlə bağlı danışıqları yəni də "gərgin humanitar vəziyyət" iddialarını təkrarlayıb və Ermənistan tərəfindən "humanitar yük" adı altında Laçın istiqamətində göndərilən yüklərin qəbul edilməməsinə erməni sakinlərinə qarşı "etnik təmizləmə" siyasətinin həyata keçirildiyini iddia edir. Bu da əlbəttə ki, heç bir məntiqə sığmayan məsələdir. Çünki ərazisində azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə həyata keçirilmiş bir ölkənin rəhbərinin bu cür iddialar səsləndirməsinə mənəvi haqqı çatmır.

Hər kəsə bəllidir ki, Paşinyan bu ifadələri işlətməklə hansı məqsədi güdür. Mühərribədə cəmi 44 günə meğlub olan Ermənistan, sadəcə, yəni "toparlanmaq" üçün vaxt qazanmaq naminə beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini yayındırmaq xülyəsindədir. Amma bu şəxs yaxşı bilir ki, Hayastan bundan sonra nə qədər toparlansa da, Azərbaycanın qarşısına çıxara biləcəyi qüvvəsi yoxdur. Sadəcə olaraq, öz xalqını inandırmağa çalışır ki, guya, Azərbaycanla yəni də savaşmağa gücləri var. Qarabağın erməni əhalisi də onun sorsəm açıqlamalarına inanaraq Azərbaycanı təklif etdiyi reallıqlarla razılaşmır.

Elə Yevlaxda keçirilməsi nəzərdə tutulan məlum görüşdən son anda imtina etmələrinin də səbəbkarı Paşinyandır. Qarabağın erməni sakinləri yaxşı anlaşırlar ki, iki yoldan birini seçməlidirlər - ya Azərbaycanı təklifi ilə razılışıb bu torpaqlarda rahat yaşamaq, ya da Qarabağı tərk edib bircəliklə çıxıb getməlidirlər.

Regiondakı yeni reallığın müəllifi olan İlham Əliyev onlara son şansı verir. Qarabağda yaşayan erməni sakinləri ya Ermənistanə və separatçılara qarşı öz iradələrini ortaya qoymalı və düzgün seçimlərini edərək Azərbaycan tərəfinə onlara verdiyi humanitar təkliflərdən yararlanmağa çalışmalıdırlar, ya da çıxıb getməlidirlər.

Paşinyan Qarabağın erməni sakinlərini inandırmağa çalışır ki, beynəlxalq güclərin onlara son şansı verir. Qarabağda yaşayan erməni sakinləri köməyi ilə Azərbaycanca hansısa formada təzyiqlər göstəriləcək və Laçın sərhəd-keçid məntəqəsində "humanitar yardım" Xankəndiyə daşınacaq və yaxud da məlum keçid məntəqəsi ləğv ediləcək.

Amma bu şəxs unudur ki, İlham Əliyev sözü imzası qədər keçərlidir. Azərbaycan Prezidentinin əl bir sözü, vədi yoxdur ki, reallaşmasın. İlham Əliyev sözüni deyir və tez bir zamanda onu həyata keçirir. Bunu Qarabağ erməniləri çox yaxşı bilir. Yaxşı anlaşırlar ki, İlham Əliyevin çağırışına, sözlərinə əməl etməsələr, Ermənistanə qayıdıqları təqdirdə onları hansı məşəqqətli günlər gözləyir.

Paşinyan onu da unudur ki, İlham Əliyev Müzəffər Ali Baş Komandan kimi verdiyi bütün mesajlarda Azərbaycanla qarşı olan hər bir qüvvəyə öz fikirlərini çatdırır. Ötən il dekabrın 24-də Qərbi Azərbaycan İcmasının inzibati binası ilə tanışlıq zamanı ziyalılarla görüşündə səsləndirdiyi fikirlər bunu bir daha təsdiqləyir. Azərbaycan tarixinin ən qüdrətli dövlətinə çevirən

Qalib Sərkərdə dünyaya məsaj verərək böyan etdi ki, "biz i heç kim və heç nə dayandıra bilməz. Mən bunu artıq bir neçə dəfə demişəm. Bu gün də demək istəyirəm. Bu gün Laçın yolunda baş verən hadisələr növbəti anti-Azərbaycan isterikasına səbəb olub. Burada təkcə Ermənistan yox, bəlkə də, onlardan daha çox onların xaricdəki havadarları, onların arasında dayanan dövlətlər yəni də Azərbaycanca qarşı qarayaxma kampaniyası başlamışlar... Heç kim bizə təsir göstərməz. Zənglər ola bilər, hansısa byəyanatlar ola bilər, onlara əhəmiyyət vermək lazım deyil. Sadəcə olaraq, siyasi nəzakət naminə biz bu zənglərə cavab veririk. Ancaq bu, bizim mövqeyimizi zərrə qədər dəyişməyəcək".

Göründüyü kimi, Azərbaycan Prezidenti bütün dünyaya səslənib bir daha böyan etdi ki, "dəmir yumruq" əməliyyatı ilə işğalçı diz çökdürüb, ölkəmizin daxili işlərinə burnunu soxmaq istəyən xarici qüvvələrin yerlərini otuzdurub, Azərbaycan qarşı hansısa oyunlar çıxarsalar da, Laçın sərhəd-buraxılış məntəqəsi qarşısında, sərhədimizdə şoular, məzhəkələr düzənləndirən də, bunların heç bir effekti olmayacaq.

İndi diktoni Azərbaycan edir. 30 il biz dünyadan sülh, ədalət istəsək də, haqq sözmizə qulaq asan olmadı. İşğala məruz qalan ölkə kimi hələ üstünlük ikili standartlar prinsipi ilə üzleşdik. Amma tarix sonunda ədalət bərpa etdi. İlham Əliyevin qüdrətli Azərbaycan kağız üzərində qalan qətnamələri güc yolu ilə həll etdi və Cənubi Qafqazda yeni reallıqlar yaratdı. Məğlub Ermənistan da Azərbaycanın şərtləri, təklifləri ilə hesablaşmalı və bütün bunlara uyğun qərar verməlidir. Əks təqdirdə əl bu gün yaşamağa məhkum olduğu çamurda çabalaya-çabalaya qalacaq.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

QƏRAR

Bakı şəhəri, 4 avqust 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 10 yanvar tarixli 5 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə

№ 263

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 10 yanvar tarixli 5 nömrəli Qərar (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 1, maddə 63; 2021, № 4, maddə 395, № 5, maddə 505, № 9, maddə 1085) ilə təsdiq edilmiş "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 6-cı hissə üzrə:
1.1. 6.5-ci bənddə "MRT (maqnit-rezonans tomoqrafiyası)" sözlərindən əvvəl "Bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.1.528-2.1.532-ci yarımbəndlərində nəzərdə tutulan ambulator tibbi xidmətlər," sözləri əlavə edilsin;
1.2. aşağıdakı məzmununda 6.6-6.7-ci bəndlər əlavə edilsin:
"6.6. İxtisaslaşdırılmış ambulator tibbi xidmətin göstərilməsindən dərhal sonra sığortaolunanın həmin tibb müəssisində stasionar şərəitdə müalicə olunmasının davamına tibbi göstəriş olduğu hallarda, stasionar müalicədən əvvəl göstərilən tibbi xidmətə görə sığorta ödənişi həyata keçirilmir, stasionar tibbi xidmətin tarifinə əsasən sığorta ödənişi hesablanır və ödənilir.

6.7. Bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.2.1-2.2.77-ci yarımbəndlərində nəzərdə tutulan ambulator tibbi xidmətlər sığortaolunana aşağıdakı şərtlərlə göstərilir:

6.7.1. İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən bir təqvim ili ərzində icbari tibbi sığorta fondunun vəsaiti hesabına sığorta təminatı verilən tibbi xidmət üzrə 30 (otuz) mürciət və hər bir mürciət zamanı 3 (üç) xidmətdən artıq olmaqla şortilo sığorta limiti çərçivəsində verilir;

6.7.2. Bu Sənədin 6.7.1-ci yarımbəndində nəzərdə tutulmuş mürciət üzrə say məhdudiyəti və sığorta limiti Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda döyüş əməliyyatlarında iştirak edərək əlilliyi müəyyən olunmuş, habelə Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda aparılan döyüş əməliyyatları zamanı xəsarət (yaralanma, travma, kontuziya) almış şəxslərə şamil edilmir."

2. 7-ci hissə üzrə:

2.1. 7.1-ci bənddə "XBT-09" sözləri "XBT-9" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.2. 7.3-cü bənddə "Sığortaolunan" sözü "Bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.6.978-2.6.982-ci, 2.7.146-2.7.160-cü, 2.7.261-ci yarımbəndlərində nəzərdə tutulan stasionar tibbi xidmətlər istisna olmaqla, sığortaolunan" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.3. 7.4-cü bənddə "Stasionar" sözü "Bu Sənədin 6.5-ci bəndi nəzərə alınmaqla, stasionar" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.4. 7.5-ci bənddə "2.5.1-2.5.39-cü" sözləri "2.5.1-2.5.32-ci" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.5. aşağıdakı məzmununda 7.6-cı bənd əlavə edilsin:

"7.6. Bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.5.1-2.5.19-cü yarımbəndlərində nəzərdə tutulan invaziv cərrahi müdaxilə zamanı bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.5.29-2.5.31-ci yarımbəndlərində nəzərdə tutulan xidmətlərin göstərilməsi tələb olunsursa, bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.5.29-2.5.31-ci yarımbəndlərində nəzərdə tutulan xidmətlərin dəyəri tarifi 100 (yüz) faizi həcmində, bu

Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.5.1-2.5.19-cü yarımbəndlərində nəzərdə tutulan invaziv radioloji xidmətlərin dəyəri isə tarifi 50 (əlli) faizi həcmində hesablanır."

3. 8-ci hissə üzrə:

3.1. 8.1-ci bənddə "2.6.1-2.6.950-ci, 2.7.1-2.7.255-ci" sözləri "2.6.1-2.6.1334-cü, 2.7.1-2.7.266-cı" sözləri ilə, "XBT-09-a" sözləri "XBT-9-a" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.2. 8.3.3-cü yarımbənddə "2.6.1-2.6.6-cü, 2.6.29-cü, 2.6.139-cü, 2.6.268-ci, 2.6.283-cü, 2.6.286-cı və 2.6.288-ci, 2.6.336-cı və 2.6.802-cı" sözləri "2.6.1-2.6.9-cü, 2.6.14-cü, 2.6.23-2.6.25-ci, 2.6.52-ci, 2.6.442-2.6.443-cü, 2.6.463-2.6.469-cü, 2.6.563-2.6.565-ci, 2.6.604-cü, 2.6.1056-2.6.1065-cü, 2.6.1143-cü, 2.6.1167-2.6.1171-ci, 2.6.1194-2.6.1196-cı, 2.6.1234-2.6.1236-cı, 2.6.1271-2.6.1273-cü, 2.6.1326-cı və 2.6.1330-cü" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.3. 8.3.4-cü yarımbənddə "2.6.232-ci, 2.6.573-cü, 2.6.588-ci, 2.6.601-ci, 2.6.622-ci, 2.6.661-ci, 2.6.693-cü və 2.6.797-ci" sözləri "2.6.376-cı, 2.6.780-cü, 2.6.807-ci, 2.6.902-cı və 2.6.1132-ci" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.4. 8.4-cü bənddə "Stasionar" sözü "Bu Sənədin 8.4-1-ci bəndi nəzərə alınmaqla, stasionar" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.5. aşağıdakı məzmununda 8.4-1-ci bənd əlavə edilsin:

"8.4-1. Sığortaolunana bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.6.1-2.6.1334-cü yarımbəndlərində nəzərdə tutulmuş və tarifi 200 (iki yüz) manat məbləğini aşmayan stasionar cərrahi tibbi xidmətlərin göstərilməsi zamanı sığortaolunanın 24 saat ərzində evə yazıldığı hallarda bu xidmətlərin dəyəri 100 (yüz) faiz həcmində ödənilir."

3.6. 8.5-ci bənddə "Sığortaolunana" sözündən sonra "bu Sənədin 8.5-1-8.5-4-cü bəndləri nəzərə alınmaqla," sözləri əlavə edilsin;

3.7. aşağıdakı məzmununda 8.5-1-8.5-4-cü bəndlər əlavə edilsin:

"8.5-1. Sığortaolunana bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.6.1-2.6.977-ci və 2.6.983-2.6.1334-cü yarımbəndlərində nəzərdə tutulmuş tarifi 200 (iki yüz) manat məbləğini aşmayan stasionar cərrahi xidmətin, həmçinin 2.6.978-2.6.982-ci yarımbəndlərində nəzərdə tutulan stasionar cərrahi xidmətin göstərilməsi zamanı stasionar terapiyvi xidmətlər göstərildiyi təqdirdə hər bir stasionar tibbi xidmətin dəyəri 100 (yüz) faiz həcmində hesablanır və ödənilir.

8.5-2. Sığortaolunana bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.7.17-ci, 2.7.109-cü yarımbəndlərində nəzərdə tutulmuş stasionar terapiyvi xidmətin göstərilməsi zamanı, həmçinin 2.6.1-2.6.9-cü, 2.6.19-2.6.20-cü, 2.6.482-2.6.483-cü, 2.6.544-cü, 2.6.562-cü, 2.6.1330-cü yarımbəndlərində nəzərdə tutulan stasionar cərrahi xidmətlər göstərildiyi təqdirdə, hər bir stasionar tibbi xidmətin dəyəri 100 (yüz) faiz həcmində hesablanır və ödənilir.

8.5-3. Bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.7.1-2.7.261-ci yarımbəndlərində nəzərdə tutulan stasionar terapiyvi xidmətlərin və 2.6.1-2.6.1332-ci yarımbəndlərində nəzərdə tutulan stasionar cərrahi xidmətlərin göstərilməsi zamanı terapiyvi və ya cərrahi müdaxilələrin ağırlaşmaları nəticəsində, tibbi göstərişlərə əsasən stasionar şərəitdə 22 (iyirmi iki) gündən artıq terapiyvi müalicə tələb edən diaq-

nozlar (A00-B99), (D50-D89), (E00-E88), (G00-G97), (H01-H59), (H60-H95), (I01-I99), (J01-J21.1), (J21.9-998), (K09-K92), (L04-L98), (M00-M96), (N00-N99), (O00-O98), (P00-P96), (S00-T95) və cərrahi prosedurlar üzrə 22 (iyirmi iki) gün müddətindən artıq olan stasionar müalicə üçün əlavə ödəniş, bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.7.263-cü yarımbəndində nəzərdə tutulan stasionar terapiyvi xidmətin tarifi əsasında hesablanır və ödənilir.

8.5-4. Bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.7.1-2.7.261-ci yarımbəndlərində nəzərdə tutulan stasionar terapiyvi xidmətlərin və 2.6.1-2.6.1332-ci yarımbəndlərində nəzərdə tutulan stasionar cərrahi xidmətlərin göstərilməsi zamanı stasionar müalicəsinin ağırlaşmaları nəticəsində, tibbi göstərişlərə əsasən reanimasiya və intensiv terapiya tədbirlərinin həyata keçirilməsini tələb edən diaqnozlar (A00-B99), (D50-D89), (E00-E88), (G00-G97), (H01-H59), (H60-H95), (I01-I99), (J01-J21.1), (J21.9-998), (K09-K92), (L04-L98), (M00-M96), (N00-N99), (O00-O98), (P00-P96), (S00-T95) və cərrahi prosedurlar üçün əlavə ödəniş, bu Sənədin əlavəsində olan cədvəlin 2.7.264-2.7.266-cı yarımbəndlərində nəzərdə tutulan stasionar terapiyvi xidmətlərin tarifi əsasında hesablanır və ödənilir."

3.8. 8.6-cı bənddə "2.7.203-2.7.208-ci, 2.7.235-ci, 2.7.211-ci və 2.7.253-cü" sözləri "2.7.206-2.7.211-ci, 2.7.214-cü və 2.7.238-ci" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin bənddə "müalicəsi üçün" sözlərindən sonra "eyni səbəbdən" sözləri əlavə edilsin.

4. 9-cü hissə üzrə:

4.1. 9.1.2-ci yarımbənddə "40 (qırq)" sözləri "65 (altmış beş)" sözləri ilə əvəz edilsin.

4.2. 9.2-ci və 9.4-cü bəndlər ləğv edilsin.

4.3. Aşağıdakı məzmununda 9-1-ci hissə əlavə edilsin:

"9-1. **Qaracıyər və böyrək transplantasiyası, sümük iliği və ya hematopoetik kök hüceyrələrin transplantasiyasını tələb edən tibbi xidmətlərin göstərilməsi şərtləri**

9-1.1. Bu təminat qaracıyər, böyrək, sümük iliği və hematopoetik kök hüceyrələrin transplantasiyasına tibbi göstəriş olan, müalicə protokolları və klinik tövsiyələr əsasında diaqnozu təsdiqlənmiş sığortaolunana (resipientlərə) şamil edilir.

9-1.2. İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən təqvim ili ərzində icbari tibbi sığorta fondunun vəsaiti hesabına sığorta təminatı verilən qaracıyər transplantasiyasının say həddi 100, böyrək transplantasiyasının say həddi 150, sümük iliği və ya hematopoetik kök hüceyrələrin transplantasiyasının say həddi 20 müəyyən edilir.

9-1.3. Transplantasiya xidmətlərinin göstərilməsi "İnsan orqan və toxumalarının donorluğu və transplantasiyası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun həyata keçirilir."

6. 11.1.3-cü yarımbənddə "yerləşdirilməsi" sözündən sonra "və transplantasiya xidmətləri" sözləri əlavə edilsin.

7. "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"nə Əlavə yeni redaksiyada verilsin (əlavə olunur).

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

(Qərara edilməsi əlavə qəzetin növbəti sayında dərc olunacaq.)

"İcbari tibbi sığortanın Xidmətlər Zərfi"nə yeni tibbi xidmətlər əlavə edildi

Qərar Nazirlər Kabinetinin 10 yanvar 2020-ci il tarixli 5 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

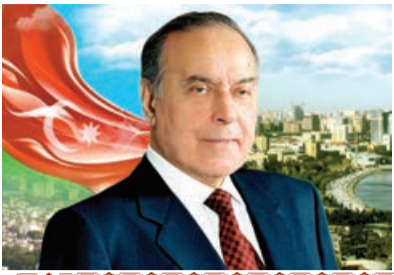
Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qərarına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən xidmətlər zərfinə dəyişikliklər edilərək tibbi xidmətlərin sayı və çeşidi artırılıb, eləcə də bəzi xidmətlərin qiyməti yenilənib.

Belə ki, Nazirlər K

Heydər Əliyev İli 2023

Milli-mənəvi dəyərlərin qorunması dövlət siyasətinin prioritetidir

Ümummilli Lider Heydər Əliyev 22 il əvvəl - 13 avqust 2001-ci ildə milli-mənəvi dəyərlərin qorunması haqqında bəyanat vermişdir

Bu bəyanat indi də çox aktualdır, dəyəri, tarixiliyi və görüklüliyi ilə həyatımızın qaranlıq tərəflərində işıq salır. İmperiya buxovundan xilas olmaq və azadlıq arzusu ilə yaşamaq istəyən xalqımız 1991-ci ildə öz tarixi müstəqilliyinə qovuşduqdan sonra qaribə mənzərələrlə üzləşdi. Üçrəngli bayrağı başının üzərində gözdürərək kreslo davasına qalxanların, erməni işğalının qarşısını almaq əvəzinə xalqın sərətətinə göz dikənlərin sayı artıqca mənəviyyatla mənəviyyatsızlıq üz-üzə dayandı.

Adət-ənənəyə, milli mentalitə bağlı insanlar - sinəsi ordən və medalı Böyük Vətən müharibəsi iştirakçıları, müxtəlif fəxri adlara, mükafatlara layiq görülmüş dövlət xadimləri, elm adamları bəziləri üçün "köhnə"liyin qalıqlarına çevrildilər. 1945-ci ilin 9 May kimi tarixi gününü "unutdular", sovet dönəmində min bir əziyyətə qazanılmış fəxri adlara, ordən və medallara, titullara qulp qoydular. "Başbilənlərin "uzaqgörənliyi" hesabına texniki-peşə mükəbləri fəaliyyətlərini dayandırdı, kitabxanalar marketo çevrildi, dağıdıldı, kitab mağazaları çayxana, kafe, dönrəxana ilə əvəzləndi. Yay və qış kinoklubları xüsusən də bölgələrdə su qiymətini kimlərsə hədiyyə verildi... Cəmiyyətdə özbaşnalıq, idarəetmədə kaos, böyük-kiçik saymazlıq, milli-mənəvi dəyərlərə qarşı çıxmaq ədalətsizliyə yol açdı.

Bu kimi bir çox xoşagəlməz hadisələrə yaddaşlara köçmüş XX əsrin sonları və XXI əsrin əvvəlləri Azərbaycan qadınlarını da çox sınaqlara çəkdi. Onların taleyinə şəhidlik, qaçqınlıq, didərginlik yazıldı. Qadınlarını şəhid anası, şəhid bacısı, şəhidin dul qadını oldular. Gənc qızlarımız, qadınlarımız özləri şəhidliyə qovuşdular, mənəviyyatını, şərəf və ləyaqətini qorumaq üçün bəziləri özlərini qayadan atdılar...

Tarixin belə bir mürəkkəb mərhələsində xalqımızı qaşın və çıxılmaz vəziyyətdən Ulu Öndər Heydər Əliyev 1993-cü ildə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra xilas etdi. Ümummilli Lider həyatımızın bütün sahələrində əsaslı dəyişikliklər etdi. 13 avqust

2001-ci il tarixli məşhur bəyanatı ilə insanları bir daha əmin etdi ki, demokratiya ilə anarxiyanı qarşıdanlara və yaxud da onu qəsdən dəyişik salanlara cəmiyyətimizdə yer yoxdur. Onlara düz yol göstərmək lazımdır. Düniəni bilmədən bu gün yaşamaq mümkün olsa da, sabaha addımlamaq mümkünsüzdür. Ümummilli Lider bəyanatda qeyd edirdi: "Mən dəfələrlə demişəm, heç kəsə damğa vurmaq olmaz. Heç kimi keçmiş səhvlərinə görə cəmiyyətdən təcrid etmək olmaz. Əgər bir adam dünən səhv etmişdirsə, yolunu azmışdırsa və bu gün düz yolla gedirsə, xalqa birlikdə yoxdur". Ulu Öndər bunları deməklə bir vaxtlar özünü demokrat, yenilikçi adlandırmaqla xalqın keçmişinə arxa çevrələrin, ilk növbədə yenilikçi "bəy"lərin fikirlərinə tuş gələn xalqın keçmişini, ümidlərini özünə qaytardı.

Ulu Öndər o zaman ictimaiyyətlə görüşlərində, rəsmi tədbirlərdə döndə xətrlərdirdi: "Hər bir millətin tarixi inkişafı, qarşıya qoyduğu hədəflərə yetişmək əzmi, ilk növbədə onun malik olduğu milli-mənəvi dəyərlərindən qaynaqlanır. Zəngin əxlaqi keyfiyyətlərini, milli "mən"ini qorumağı bacaran xalq gələcək varlığını düzgün müəyyənləşdirir, dünya miqyasında layiqli yerini, mövqeyini təmin edir". Bu həqiqəti ciddiliklə diqqətə çatdıran böyük şəxsiyyət Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının zəngin milli-mənəvi irsini, tarixini, mədəniyyətini, dilini, bir sözlə, özünəməxsusluğunu şüurləndirən dəyərlərini qorumağa çalışmışdır. Zəngin dövlətçilik təcrübəsinə malik Ulu Öndər həmişə

vurğulayırdı ki, Azərbaycan xalqının əsrlərboyu əldə etdiyi mənəvi dəyərlər onun milli mədəniyyətindən, əxlaqından, adət-ənənələrindən və digər insani keyfiyyətlərdən ibarətdir. Bu mənada 13 avqust 2001-ci il tarixli bəyanatı sadalanan keyfiyyətlərin cəvheri adlandırmaq olar. Ötən 22 ilin müşahidələrindən məlum olur ki, bu tarixi bəyanat xalqımızın milli mentalitetinin, milli-mənəvi varlığının ən yaxşı dəyərlərinin qorunması məqsədinə xidmət etməklə, gənc nəslin təbəyəsinə böyük əhəmiyyətə - ilk növbədə mənəfi təsir göstərən neqativ amillərin aradan qaldırılmasına xidmət etmişdir. Ulu Öndər həmin bəyanatında o zaman mətbuat orqanlarında baş alıb gedən özbaşnalıqlara, əxlaqımıza, milli-mənəvi dəyərlərimizə yad olan amillərə təhlükə törədə biləcək yazılara çox kəskin münasibət bildirmişdi.

Zəngin dövlət idarəetmə təcrübəsinə malik olan Heydər Əliyev 13 avqust 2001-ci il tarixli milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması ilə bağlı çağırışları, eləcə də həmin ilin noyabrında Bakıda Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayında söylədiyi nitqi çox ibtətamiz olmaqla hər bir Azərbaycan vətəndaşının şüarına çevrilmişdir. Ulu Öndər böyük şərəf və qürur hissi ilə demişdir: "Hər xalqın öz adət-ənənəsi var, öz milli-mənəvi və dini dəyərləri var. Biz öz milli-mənəvi dəyərlərimizlə, adət-ənənələrimizlə fəxr edirik". Heydər Əliyev öz müdrik siyasəti ilə əsrlərboyu formalaşmış Azərbaycanın çoxmədəniyyətlik ənənəsini inkişaf etdirərək keyfiyyətə yeni müstəviyə keçirmişdir.

Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti nəticəsində milli-mənəvi dəyərləri qorumaq və yaşatmaqla Azərbaycanda dövlət müstəqilliyi ildən-ilə möhkəmləndirildi, respublikamızda de-

demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğu prosesi daha da sürətlə inkişaf etdi. Ulu Öndər qısa zamanda dövlətçiliyin xilasına, ictimai-siyasi sabitliyin, qanunçuluğun, hüquq qaydalarının möhkəmlənməsinə, iqtisadi tonozluluğun qarşısının alınmasına nail oldu, həm də milli-mənəvi, əxlaqi dəyərlərin dəqradasiyası təhlükəsinin qarşısını aldı.

Ulu Öndər Azərbaycan Milli Elm-lər Akademiyasında alimlərlə görüşdü, Azərbaycanın humanitar və ictimai elmlərinin yeni dövrün tələblərinə uyğunlaşdırılması, azərbaycançılıq ideologiyasının inkişafı ilə bağlı elmi ictimaiyyət qarşısında yeni tələblər müəyyənləşdirdi.

Ulu Öndər tarixi ənənə və təməl üzərində milli ideologiyanın formalaşması və inkişafı naminə misilsiz xidmətlər göstərmiş, milli düşüncənin düzgün məcrada inkişafına nail olmuş, xalqa məxsus ənənə və dəyərləri qloballaşmanın sət təsirlərindən qorumağı bacarmışdır. Bu gün hər bir azərbaycanlının yaddaşına əbədi həkk olunaraq "Hər bir insan üçün milli mənəviyyəti onun qürur mənbəyidir. Həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm, mən azərbaycanlıyam" söyləyən Ulu Öndər qəti şəkildə bildirmişdir: "Müstəqil Azərbaycan dövlətinin əsas ideyası azərbaycançılıqdır. Hər bir azərbaycanlı öz milli mənəviyyətinə görə qürur hissi keçirməlidir və biz azərbaycançılıq - Azərbaycan dilini, mədəniyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini, adət-ənənələrini yaşatmalıyıq". Bu gün böyük iftixar hissi ilə deyə bilərik ki, Heydər Əliyev dühası azərbaycançılıq milli ideologiyaya çevirməklə cəmiyyətin həmrəylik və bütövlüyünə, mənəvi birliyinə nail olmuşdur.

Ümummilli Liderin yolunu, yürütdüyü siyasəti Prezident İlham Əliyev uğurla davam etdirir. Dövlət başçısının apardığı məqsədyönlü siyasət və

xalqımızın mədəniyyətinə göstərdiyi yüksək qayğısı ilə respublikada qeyri-maddi irs nümunələrinin qorunması və beynəlxalq səviyyədə təbliği məqsədilə silsilə tədbirlər həyata keçirilir. Son illər Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərə söykənən tədbirləri, simpoziumları, festivalları və s. beynəlxalq yığıncaqlara evsahibliyi etməsi bunun bariz nümunəsidir.

Dövlət quruculuğu məsələlərində Ulu Öndərin siyasi kursunu, ideyalarını əsas götürən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mədəniyyətin, mənəvi dəyərlərin qorunması, inkişaf etdirilərək gənc nəsillərə çatdırılması ilə bağlı istək və tələbləri çağdaş dövrün realıqları ilə şərtlənir. Bütün bunlar qədimlərdən bizə gəlmiş çatan müqəddəs irsin gələcək nəsillərə ömənət edilməsi, azərbaycançılıq və türkçülük məfkurəsinin, əxlaqının, adət-ənənəsinin dünyada təbliği və qəbul olunması üçün həyata keçirilən məqsədyönlü strategiyamızın tərkib hissəsidir.

Prezident İlham Əliyev istər daxili, istərsə də xarici siyasətdə xalqın milli mədəniyyətinin və mənəviyyətinin qorunub saxlanılmasına, inkişafına üstünlük vermişdir. Erməni işğalından azad edilmiş bölgələrimizdə, xüsusən də Şuşada mədəni irsə və milli-mənəvi dəyərlərlə bağlı tarixi abidələrə, habelə inanc yerlərimizə olan qayğı qürur doğurur. Mədəniyyət və incəsənət işçilərinin - rəssamların, heykəltaraşların, eləcə də yazıçı və şairlərin problemlərini diqqət mərkəzində saxlanması, onların iş şəraitinin yaxşılaşdırılması məqsədilə görülən tədbirlər ictimaiyyət tərəfindən rəğbətlə qarşılanır. Bu təbəqədən olan insanların dövlət səviyyəsində təntənəli yubiley tədbirləri, xüsusən də Prezident təqaüdlərinin verilməsi bu siyasətin mühüm tərkib hissəsidir.

Görkəmli ictimai-siyasi xadimlərin və politoloqların fikrincə, milli dövlətçilik dəyərlərinin əsasını sağlam cəmiyyət təşkil edir. Sağlam mənəviyyət, yüksək bilikli insanlardan ibarət cəmiyyət qarşıya çıxan bütün problemləri asanlıqla həll edir, monolit qüvvə kimi fəaliyyət göstərir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin elmin, təhsilin, mədəniyyətin inkişafını sürətləndirən, savadlı və sağlam cəmiyyət quruculuğuna təminat yaradan onlarca fərman və sərəncamları, imzaladığı dövlət proqramları yetişməkdə olan gənc nəsli mənəvi bütövlüyünə, kamilliyinə, vətənpərvərliyinə və saflığına, habelə global miqyaslı yad təsirlərə qarşı müqavimətini göstərməsinə hesablanmışdır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev 13 avqust 2001-ci il tarixli milli-mənəvi dəyərlərin qorunması haqqında bəyanatı ilə əlaqədar ölkəmizdə klassik irs və milli-mənəvi dəyərlərin yaşadılması və təbliği istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərdə Heydər Əliyev Fondunun da xidmətləri böyükdür. Birinci-vitse prezident Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi və təşəbbüsü ilə həyata keçirilən çoxşaxəli layihələri birləşdirən ümumi ortaq xətt məhz milli gənəfondun, milli-mənəvi irsin qorunmasıdır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ideyalarını hər sahədə uca tutan, onları praktik şəkildə gerçəkləşdirən ölkə Prezidenti İlham Əliyevin yeridirdiyi məqsədyönlü siyasətin əsasında xalqın milli-mənəvi dəyərləri, mədəni və elmi-intellektual potensialının gücləndirilməsi durur. Bu potensialın dünyanın ümumi həyatının rəhndir və hər bir millətin gələcəyində, dövlətin qabaqcıl ölkələrlə eyni hüquqi səviyyədə yaşayış inkişaf etməsində mühüm amildir.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

Monteneqronun "RTCG" kanalı:
"İnsanların Qarabağa qayıtması üçün ərazilərin minalardan təmizlənməsi mühüm şərtidir"

Monteneqronun "RTCG" radio-televiziya kanalı Qarabağdakı mina problemi, eləcə də burada aparılan bərpa və yenidənqurma işləri ilə bağlı reportaj yayımlayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycanın işğaldan azad olunan ərazilərinə səfər edən telekanalın jurnalisti reportajda onilliklərdə əzizləndirilmiş ərazilərdə döyülərin getdiyini və bu gün isə həmin bölgələrin minalarla ən çox çirklənmiş ərazi olduğunu bildirir. Qeyd olunur ki, Ağdamın müharibədən əvvəl 40 min nəfər əhalisi olub. Bu gün isə demək olar ki, şəhərdə yaşayış yoxdur. Kənar şəxslərin bölgəyə daxil olması xüsusi icazə ilə mümkündür.

Vurğulan ki, müharibə dövründə Qarabağın əhalisi öz evlərini tərk etmə məcburiyyətində qalıb. Həzrət Azərbaycan Hökuməti işğaldan azad olunan ərazilərdə yenidən məskunlaşmanı təmin etmək üçün bütün qüvvələrini səfərbər edib. İnsanların öz doğma yurd-yuvalarına qayıtması üçün ərazilərin minalardan tamamilə təmizlənməsi mühüm şərtidir.

"2020-ci ilin noyabrından indiyədək on minlərlə mina və partlayıcı sursat məhv edilib. Ərazilərin tez bir zamanda minalardan təmizlənməsi üçün əlimizdən gələni edirik", - deyər Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) əməkdaşı Xəliq Zülfiqarov qeyd edib.

Videosüjetdə vurğulan ki, minatəmizləmə prosesi hələ uzun müddət davam edəcək. Bu vaxtdakı 80 mindən çox mina məhv edilib. Bununla yanaşı, minatəmizləmə prosesinə paralel olaraq bölgədə avtomobil yolları və yeni obyektlərin inşası aparılır.

Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin əməkdaşı Araz İmanov telekanalın jurnalisti ilə söhbətində bildirib ki, işğal dövründə bu ərazilərdəki bütün binalar və infrastruktur obyektləri tamamilə dağıdıb. Öz evlərini tərk etmə məcburiyyətində qalan vətəndaşlarımızın yurd-yuvalarına geri qayıtması üçün bərpa və yenidənqurma işləri görülür.

Reportajda həzrət bölgədə bəzi qəsəbələrin yenidən tikildiyi, ilk yaşayış məntəqələrinin qarşısında aylarda hazır olacağı bildirilir.

Bakıda Xəzər Günü qeyd edilib

2006-cı il avqustun 12-də Dəniz ətraf mühitinin mühafizəsi haqqında Çərçivə Konvensiyası qüvvəyə mindikdən sonra hər il bu tarix Xəzər Günü kimi qeyd olunur.

IDEA İctimai Birliyinin təşəbbüsü və rəhbəri Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə avqustun 12-də Xəzər Günü həsr olunmuş sahiləyən təmizlik aksiyası keçirilib. Bu barədə AZƏRTAC-ın IDEA İctimai Birliyindən məlumat verilib.

IDEA İctimai Birliyinin, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin, Azərbaycan Kəndli Təşkilatları İttifaqının və "Təmiz Şəhər" ASC tərəfdaşlığı ilə baş tutan təmizlik aksiyası Bilgoh qəsəbəsində yerləşən çimərlikdə 100-dən çox könüllü gəncin iştirakı ilə həyata keçirilib.

Təmizlik aksiyasının keçirilməsində əsas məqsəd Xəzərin sahillərinin çirklənməsinin qarşısının alınması, o cümlədən dənizin bioloji ehtiyatlarının qorunması, mühafizəsi, bərpa, davamlı və səmərəli istifadə edilməsi və bu istiqamətdə əhalinin maarifləndirilməsindən ibarətdir.

Aksiya zamanı zəruri sanitariya təchizatları toplayaraq, Balaxanı Bərk Moişət Tullantılarının Çəşidlənməsi Zavoduna təhvil verilib.

Sonra iştirakçılar və yerli əhali Xəzər dənizinin sahilindəki Abşeron Milli Parkında "Xəzərin mühafizəsində birlik, birlikdə-yük!" devizi altında təşkil olunan tədbirdə iştirak ediblər. İştirakçılar arasında Xəzər dənizinin ekosistemini, bioloji resurslarına aid sualları əhatə edən viktorinalar keçirilib, qum üzərində müxtəlif oyunlar, velosiped gəzintisi, çimərlik voleybolu və çərpəngə uçurma kimi əyləncələr təşkil olunub.

Xəzər Günü Abşeron yarımadasını ən ucqar şərq nöqtədə Xəzərlə birləşdirən Şahdiliyə səyahətə yekunlaşdı.

"Böyük qayıdış" proqramı sürətlə icra olunur

Zəngilanın Ağalı kəndinə köçürülən növbəti 22 ailəyə evlərinin açarları təqdim edilib

Böyük qayıdışın növbəti mərhələsi çərçivəsində avqustun 12-də Bakı şəhərindən Zəngilan rayonunun Ağalı kəndinə köçürülən 106 nəfərdən ibarət 22 ailə Ağalı kəndində qarşılanıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, sakinləri Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Nümayəndəliyinin əməkdaşları "ağlılı kənd"də qarşılayıblar.

Sonra Ağalı sakinlərinin ailə başçılarına evlərinin açarları təqdim edilib. Beləliklə,

Böyük qayıdış layihəsi çərçivəsində bu gündə Zəngilan rayonunun Ağalı kəndinə ümumilikdə 526 nəfərdən ibarət 108 ailə köçürülüb. Köçürülən keçmiş məcburi köçkünlərin böyük qismi, əsasən, daha ağır şəraitdə yaşayan vətəndaşlardır.

Köçürülən ailələr müvafiq qurumlar tərəfindən peşə ixtisaslarına və bacarıqlarına uy-

ğun şəkildə işlə təmin ediləcəklər. Onlar müxtəlif dövlət qurumlarında, ictimai işə obyektlərində, tikinti şirkətlərində, tikici fabriklərində və digər yerlərdə çalışacaqlar.

Köçürülmüş əhali üçün bütün infrastruktur şərait - dövlət xidmətləri mərkəzi, məktəb, bağça, bank, poçt, ictimai işə obyektləri və sair imkanlar mövcuddur.

"Dövlətin yaratdığı şəraitdən məmnunuq"

Allaha şükürlər olsun ki, bu gün öz kəndimizə - Ağalıya qayıdıq, sevincimizin hədd-hüdudu yoxdur.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Ağalıya köçən kənd sakini Fəxrəddin İsmayilov söyləyib.

Otuz ildir yurdundan ayrı olduğunu qeyd edən F.İsmayilov sevinci hissi ilə həsrətini sona çatdırdığına görə qətiqə ilə qayıdacağını deyib.

Ağalı sakinləri köçməyə üçün dövlətin onlara yaratdığı şəraitdən məmnun qaldığını ifadə edib.

"Ağalıdan məcburi köçürüldə otuz yaşım var idi"

Mən Ağalıdan məcburi köçkün düşəndə otuz yaşım var idi, üç övladla gəlmişdim. Çox sevinirəm ki, bu gün öz kəndimizə qayıdıq.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri jurnalistlərə müsahibəsində doğma yurduna qayıdan Ağalı sakini Validə Səmədova söyləyib.

O, torpaqlarımızın 30 illik erməni işğalından azad olunmasını qeyd edən Ağalı sakinləri Azərbaycan Ordusunun qəhrəman əsgər və zabitlərinə təşəkkür edib.

"Böyük sevinc hissi ilə doğma yurdumuza qayıdıq"

Ağalıdan gəlməyimizi xatırlayıram, o zaman mənim altı yaşım var idi. Prezident İlham Əliyevin, Azərbaycan Ordusunun sayəsində bu gün doğulub boya-başa çatdığım yurduma qayıdıram.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri jurnalistlərə müsahibəsində Ağalıya qayıdan kənd sakini İlqar Məmmədov söyləyib.

O deyib: "Bu gün çox fərəhli bir gündür. Çünki böyük sevinc hissi ilə doğma yurdumuza qayıdıq".

"Erməni təcavüzü nəticəsində torpaqlarımızdan göz yaşımı ayırmışdıq"

Erməni təcavüzü nəticəsində torpaqlarımızdan göz yaşımı ayırmışdıq.

Bu gün isə vətənpərvərlik ruhunda böyüdülmüş şəhidlərimizin qanı-canı bəhəsinə, rəşadətli və müzəffər ordumuzun cəsarəti sayəsində azad etdikləri torpaqlarımıza qayıdıq.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu jurnalistlərə açıqlamasında doğma yurduna qayıdan Ağalı sakini Raya Məmmədova söyləyib.

Doğma yurd-yuvalarına qayıdışın sevincini yaşayan R.Məmmədova deyib ki, buna görə Prezident İlham Əliyevə və ordumuza borcluyuq.

"Bu gün igidlərimizin, şəhidlərimizin sayəsində Ağalıya dönürük"

Çox sevinirəm ki, bu gün igidlərimizin, şəhidlərimizin sayəsində öz el-obamıza - Ağalıya dönürük. Xatırlayıram ki, mən kənddən çıxanda otuz yaşım var idi. Hazırda altmış yaşındayam.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri jurnalistlərə müsahibəsində doğma yurduna qayıdan Ağalı sakini Heyran Məmmədova söyləyib.

O bildirib: "Ağalıdan gələndə yoldaşımın gəlməsi, bu gün isə övladla-

rımla qayıdıram. İnanıram ki, hər şey yaxşı olacaq".

QƏRBİ AZƏRBAYCANLILARIN HÜQUQLARI BƏRPA OLUNMALIDIR

Soydaşlarımızın bitməyən yurd həsrəti

Dədə-baba torpaqlarına getmək, orada yaşaya bilmək hər bir insanın hüququ, mənəvi haqqıdır. Qərbi Azərbaycanlıların soydaşlarımız 1991-ci ildən bəri Ermənistan tərəfindən bu haqdan, hüquqdan məhrum ediləblər. O vaxta qədər də qərbi azərbaycanlılar təcavüzkar, işğalçı ermənilər tərəfindən böyük haqsızlıqlara, silahlı hücumlara məruz qalmışdılar.

XIX əsrin əvvəllərində, İran-Rusiya müharibələrindən sonra Azərbaycanın özli ərazilərinə köçürülən ermənilər tezliklə göstərdilər ki, burada yalnız özlərinə həmişəlik sığınacaq tapmaq kifayətlənməyəcəklər. Məkrli niyyətlərini arxaları, dayaqları olan böyük dövlətlərdən hər cür yardım alaraq təcrid edilmiş qrupları qoruyaraq, Qədim Azərbaycan torpaqlarında yoxdan dövlət yaratdılar. Ermənilərin "dönizdən-dənizə Böyük Ermənistan" sayqılamaları da bundan sonra başladı. Ərazilərində Ermənistan dövlətini qurduqları Azərbaycanı bundan sonra da gözlerini çəkmədilər. Sovet hökumətinin gücündən istifadə edən işğalçı xislətli ermənilər Ermənistanı əsl sakinləri olan azərbaycanlılar Ermənistanı deportasiya olundular. Məcburi qaydada evlərinə çıxarılan, qovulan soydaşlarımız Azərbaycanın əsasən Aran bölgəsinə köçürüldülər.

İşğalçı ermənilər arzuladığı 1991-ci ildə çatdılar. Qərbi azərbaycanlılara silahlı hücumlar təşkil edərək, qətlamlar törədərək, işğalçı ermənilər onları dedə-baba torpaqlarından qovdular. Ermənilər uzun illərdə ki, azərbaycanlıların izlərini o torpaqlardan silmək üçün qədim, yerli və dünya əhəmiyyətli abidələrimizi məhv etdilər. Qərbi azərbaycanlılar yurd nişgillərini son qoyulacağı, öz doğma evlərinə qayıdacağı günün həsrətindədirlər.

Qərbi Azərbaycan İcmasının Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) İnsan

Hüquqları üzrə Ali Komissarı Folker Türkö ünvanladığı məktubda Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə aparması nəticəsində insan hüquqlarının miqyaslı şəkildə pozulması və Ermənistanın qovulmuş azərbaycanlıların öz evlərinə qayıdışını təmin etməsinə mane olması barədə məlumat verilib.

İcma ali komissarı bu insan hüquqları pozuntuları ilə bağlı qərəzsiz və hərtərəfli araşdırma aparmağa, Ermənistanın qovulmuş azərbaycanlıların öz evlərinə təhlükəsiz və ləyaqətli qayıdışına kömək göstərməyə, etnik təmizləmə, zorakılıq, mədəni-tarixi irsin məhv edilməsi və qovulanların təhlükəsiz geri qayıdışına mane olanların məsuliyyəti cəlb olunması istiqamətində səylər göstərməyə çağırıb. Eyni zamanda icma ali komissardan xahiş edib ki, beynəlxalq ictimaiyyətdən diqqətini qeyd edilən insan haqları pozuntularına cəlb etmək və məsələnin BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının müzakirəsinə çıxarılması üçün dəstək göstərsin. Məktubda azərbaycanlı əhəlinin Ermənistanın zorla qovulması, insan ləyaqəti və bərabərlik prinsiplərinə xələl gətirməklə, beynəlxalq konvensiya və müqavilələrə zidd insan hüquqlarının pozulması və kobud pozuntulara səbəb olduğu diqqətə çatdırılıb. Qeyd edilib ki, Ermənistan orada yaşamış azərbaycanlılara qarşı qırğın, terror, hədə-qorxu törətməklə, önləklərini qanunsuz ələ keçirməklə, onları təhlükə və ya az dəyərli varlıqlar kimi qələmə verən sistemli təbliğat və insanlıqdan məhrum kampaniyası aparmaqla, onların hərəkət azadlığını və resurslara çıxışını məhdudlaşdırmaqla etnik təmizləmə aparıb. Ermənistan hakimiyyət orqanları həmçinin azərbaycanlıların qəbiristanlıqlarını, dini ocaqlarını, mədəni və tarixi abidələrini dağıdıb: "Ermənistan hökuməti bunları törədib, azərbaycanlıları fiziki olaraq didərgin salmaq kifayətlənməyib, həm də onların bir etnos kimi izlərini o torpaqlardan silməyə cəhd edib".

Ermənistanın 1987-1991-ci illərdə soydaşlarımızı qarşı apardığı etnik təmizləmə nəticəsində bu gün həmin ölkədə bir

nəfər də olsun azərbaycanlı qalmayıb. Məktubda qeyd edilib ki, Ermənistan qovduğu yüz minlərlə azərbaycanlının geri qayıtmaq hüququnu təmin etməkdən imtina etməklə, onların iztirablarını daha da artırır: "Ermənistan dəfələrlə etdiyimiz çağırışlara rəğmən bizimlə insan hüquqlarımız mövzusunda dialoqa başlamaqdan belə qəti şəkildə imtina edir".

Azərbaycanlıların Ermənistanın zorla qovulmalarının və Ermənistanın onların tarixi vətənlərinə geri qayıdışına imkan verməməsinin çoxsaylı fundamental insan hüquqlarının kobud şəkildə pozulması olduğu məktubda vurğulanıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, qətlamlar, hədə-qorxu, nifrət təbliği ilə əməliyyat etnik təmizləmənin həyata keçirilməsi və qayıtmaq hüququnun inkarı sonu bitməz insan iztirabları, parçalanmış icmalar və dərin ədalətsizliklərə gətirib çıxarıb: "Ermənistanın hərəkətləri Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsi, "Mülki və siyasi hüquqlar haqqında" Beynəlxalq Pakt, "İrqi ayrı-seçkilikdən qorunma haqqında" Konvensiya və digər beynəlxalq sənədlərdə təsdiq edilmiş bərabərlik, ayrı-seçkilikdən qorunma və insan ləyaqəti prinsipləri ilə tamamilə ziddiyyət təşkil edir. Bu dərin pozuntuların aradan qaldırılması, zərərçəkmiş əhəlinin hüquqlarını bərpaya gətirmək və insan hüquqlarına, ədalətə və bərabərliyə sadiqliyi təsdiqləmək üçün təcili və güclü beynəlxalq müdaxilə zəruridir".

Qərbi Azərbaycan İcması məktubunda BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarı Folker Türkö Ermənistan tərəfindən qovulmuş azərbaycanlıların hüquqlarının pozulması, xüsusilə onların ölkədən qovulması, təhlükəsiz və ləyaqətli qayıdışını təmin etməsinə və ləyaqətli qayıdışını təmin etməsinə aradan qaldırılması üçün informasiya mübadiləsi, hesabatlardan hazırlanması, ictimai vəkillik fəaliyyətinin aparılması və birgə iştirakın təşviq edilməsi ilə müvafiq xüsusi mandat sahiblərini tədbir görməyə çağırıb.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Qərbi Azərbaycan İcması Ermənistanı regionda vəziyyəti qəsdən gərginləşdirən əməllərə son qoymağa çağırır

Qərbi Azərbaycan İcması Ermənistanın "humanitar böhran" şousu altında BMT Təhlükəsizlik Şurasının təcili iclasının çağırılması və Azərbaycanı qarşı qətnamə qəbul edilməsinə çalışması niyyəti ilə əlaqədar bəyanat yayıb.

Bu barədə AZƏRTAC-a icmanın Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bəyanatda bildirilib ki, 30 il ərzində BMT Təhlükəsizlik Şurasının məlum qətnamələrinə məhəl qoymayan, hətta onlara istinad etməsinə dözümsüz münasibət göstərən Ermənistanın indi Təhlükəsizlik Şurasından qətnamə umması riyakarlığın bariz nümunəsidir. Erməni-

azərbaycanlının təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə qayıdışına imkan yaratmaqdır.

"Qərbi Azərbaycan İcması Ermənistanın bu hərəkətinin onun Azərbaycanın suverenliyini, ərazi bütövlüyünü təhdid etməsi, daxili işlərinə kobud müdaxiləsi və 2022-ci il oktyabrda Praga və Soçi, 2023-cü ilin iyulunda Brüssel bəyanatlarında yer almış suverenliyin və ərazi bütövlüyünün qarşılıqlı tanınması müddəasından geri çəkilməsi kimi qiymətləndirir. Eyni zamanda Ermənistanı regionda vəziyyəti qəsdən gərginləşdirən əməllərə son qoymağa çağırır", - deyən icmanın bəyanatında qeyd olunub.

Belçika Ermənistanın manipulyasiya siyasətinə aldanmamalıdır

Qərbi Azərbaycan İcması Belçika xarici işlər nazirinin "blokadanın aradan qaldırılması" ilə bağlı 2023-cü il avqustun 12-də səsləndirdiyi realılıqdan tamamilə uzaq, qərəzli fikirlərini qınayan bəyanat yayıb.

Bu barədə AZƏRTAC-a icmanın Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bəyanatda bildirilib ki, icma Belçikanın Ermənistanın manipulyasiya siyasətinə aldanmağa, ölkələrin suverenliyi, ərazi bütövlüyü məsələsinə münasibətə selektiv yanaşmadan çıxış etməməyə və Azərbaycanın daxili işlərinə müdaxilə etməməyə çağırır.

"Belçikanın xarici işlər nazirinə xatırladıq ki, Azərbaycan ərazisində "Dağlıq

Qarabağ" adlı bir ərazi mövcud deyildir. Qərbi Azərbaycan İcması Belçikanın xarici işlər nazirini erməni həmkarı ilə növbəti təmaslarda, o cümlədən özünün anons etdiyi regiona gözlənilən səfəri zamanı qərbi azərbaycanlıların Ermənistanı qayıdış məsələsinə rəsmi İrəvan qarşısında qaldırmağa çağırır", - deyən məlumatda qeyd olunub.

Azərbaycan Ordusunun mövqeləri atəşə tutulub

Avqustun 12-si saat 15:00-da Rusiya sülhməramlılarının müvafiq yerləşdiyi Azərbaycan ərazisindəki qey-

ri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin üzvləri tərəfindən ordumuzun Xocavənd rayonu istiqamətində yerləşən möv-

qeləri atıcı silahlardan atəşə tutulub.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a

bildiriblər ki, bölmələrimiz tərəfindən həmin istiqamətdə adekvat cavab tədbirləri görüldü.

REGIONLAR

"Məşğulluğa Dəstək Layihəsi" ilə bağlı Daşkəsən və Gədəbəydə məlumatlandırma tədbirləri keçirilib

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən Dünya Bankının maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirilən "Məşğulluğa Dəstək Layihəsi" barəsində məlumatlılığı artırmaq məqsədilə növbəti ictimai dinləmələr Daşkəsən və Gədəbəy rayonlarında təşkil olunub.

İşaxtaran və işsiz, o cümlədən öz biznesini qurmaq istəyən şəxslərin iştirak etdiyi görüşlərdə layihənin hədəf və məqsədləri, əhatə dairəsi, layihənin icrası zamanı ətraf mühit və sosial məsələlərə dair tələblər, proqramın gözlənilən faydaları, eləcə də müraciət və iştirak

qaydaları diqqətə çatdırılıb. Görüş iştirakçıları maraqlandıran suallara cavablandırılıb. Həmçinin layihə çərçivəsində öz biznesini qurmaq istəyən şəxslərə müvafiq tövsiyələr verilib.

Sonda iştirakçılara layihə və təqdim edilən biznes zərflər barədə məlumatların əks olunduğu çap materialları paylanıb.

"Məşğulluğa Dəstək Layihəsi" çərçivəsində 22 min işsiz şəxsin kiçik biznesə çıxışına imkan yaradılması nəzərdə tutulub və onlardan artıq bir hissəsi layihənin dəstəyi ilə istehsal və xidmət sahələri üzrə avadanlıqlarla təmin edilərək öz kiçik bizneslərini yaradıb.

Sabirabadda süni mayalanma ilə 3503 baş buzov əldə olunub

Sabirabad rayonu ərazisində bu ilin altı ayında kənd təsərrüfatı müəssisələri əhali və kəndli fermer təsərrüfatlarında iribuyuzlu mal-qara 125791 baş, xırdabuyuzlu 243773, quşların sayı isə 1546722 təşkil edib.

Keçən ilin müvafiq dövründən xırdabuyuzlu heyvanların sayı 10018 baş, iribuyuzlu heyvanların sayı isə 2394 baş artıb.

Sabirabad Rayon Statistika İdarəsindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, 2023-cü ilin yanvar-iyun ayları ərzində 7222 baş heyvan, onlardan 1200 baş təkər süni mayalandırılıb. Bu müddət ərzində süni mayalandırılmadan 3503 baş bala əldə

nıb. Kənd təsərrüfatında gözə görünən inkişaf tendensiyası heyvandarlıq məhsullarından da yan keçməyib.

Ət istehsalı keçən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 1051 sentner artaraq 93910 sentnerə, süd istehsalı 3124 sentner artaraq 608763 sentnerə çatıb. Yumurtada istehsal da həmçinin 43 milyon 437 min ədəd artaraq 106 milyon 285 min ədəd olub.

Xırdabuyuzlu heyvanlarda yanvar ayından yunqırma başlayaraq iyun ayının sonuna qədər 601 ton yun tədarük olunub.

SKSP-də istehsal olunan məhsullar dünyanın 60-a yaxın ölkəsinə ixrac edilib

İndiyədək İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyinin idarəçiliyində olan Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında (SKSP) ümumilikdə 8,67 milyard manatdan çox məhsul satışı həyata keçirilib ki, bunun da 3,12 milyard manatdan çox hissəsi ixracat payına düşüb.

Cənubi Qafqazın ən böyük sənaye parkı olan Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında ümumi investisiyaların həcmi 5,7 milyard manatdan artıq olan 37 sahibkarlıq subyektinə rezidentlik statusu verilib. Bu rezidentlərdən hazırda 20-si fəaliyyət göstərir. Bu il Sənaye Parkında daha 4 müəssisənin fəaliyyətə başlaması planlaşdırılıb.

İndiyədək Sumqayıt Kimya Sənaye Parkına rezidentlər tərəfindən 5,3 milyard manatdan çox sarmaya yatırılıb, 6400-dən artıq daimi iş yeri yaradılıb. Mövcud layihələr üzrə Sənaye Parkına əlavə olaraq 386 milyon manat investisiyanın yatırılması, 2000-dən artıq daimi iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Bu gündə parkın rezidentləri tərəfindən ümumilikdə 8,67 milyard manatdan çox məhsul satışı həyata keçirilib ki, bunun da 3,12 milyard manatdan çox

hissəsi (təxminən 36 faizi) ixracat payına düşür. Cari ilin birinci yarısından Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında 1,3 milyard manatlıq məhsul istehsal edilib, 446,3 milyon manatlıq məhsul ixrac edilib.

Birinci yarımda Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının ölkə sənayesinin qeyri-neft sektorunda xüsusi çəkisi 15,2 faiz, qeyri-neft sənaye məhsullarının ixracında isə 19,6 faiz olub.

Sənaye Parkında istehsal olunan məhsullar dünyanın 60-a yaxın ölkəsinə, Türkiyə, Yaponiya, ABŞ, Kanada, İtaliya, Çin, Rusiya, Ukrayna, Belarus, Tayvan, Bolqarıstan, Rumıniya, Polşa, Finlandiya, Niderland, Makedoniya, Litva, Avstriya, Estoniya, Danimarka, Qazaxıstan, Özbəkistan, Türkmənistan, Tacikistan, Gürcüstan, Qırğızıstan, Braziliya, Misir, BƏƏ, Livan, İraq və s. ölkələrə ixrac olunub.

7 ayda Naftalana 15 mindən çox turist gəlib

Onların üçdəbiri dünyanın 36 ölkəsindən gələn qonaqlar olub

Təkcə regionun deyil, bəlkə də dünyanın unikal sağlamlıq mərkəzlərindən olan Naftalan öz şöhrətini illərlə artırır. Bunu şəhərə gələn turistlərin sayındakı artım da təsdiqləyir. Təkcə cari ilin 7 ayı ərzində öz sağlamlığını bərpa etmək üçün Naftalana 15 mindən çox qonaq gəlmişdir. Onlardan 5 mindən çoxu dünyanın 36 ölkəsindən olan xarici turistlərdir.

Son illər həyata keçirilən tədbirlər şəhərin şöhrətini bir qədər də artırmışdır. O sıradan Naftalanın dünyanın bir çox şəhərləri ilə qarşılaşması bura gələn turist sayının artımında mühüm rol oynamışdır. Son illər İtaliyanın Pozitano, Polşanın Uneyov, Fransanın Leql, Rusiyanın Yesentuki şəhərləri ilə Naftalan arasında dostluq, qarşılıqlı sazişləri imzalanmışdır. Bu yaxınlarda isə Xorvatiyanın İvaniç-Qrad

şəhəri ilə qarşılaşmaq barədə imzalanan memorandum Naftalanın beynəlxalq əlaqələrini daha da genişləndirmişdir. Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, İvaniç-Qradda analoji sanatoriya fəaliyyət göstərir. Lakin şəhər rəhbərliyinin də etiraf etdiyi kimi, burada çıxan neftin tərkibi ilə Azərbaycanın Naftalan arasında dostluq, qarşılıqlı sazişləri imzalanmışdır. Bu yaxınlarda isə Xorvatiyanın İvaniç-Qrad

tez müxtəlif yeniliklər edilir, tədbirlər keçirilir. Yeni sənatoriya yaradılması da unudulmur. Məsələn, bu il şəhərdə yeni 188 yerlik "Sun City Naftalan" Müalicə Mərkəzi fəaliyyətə başlamışdır.

Şəhərin yaşllaşdırılması üçün də tədbirlər görülür. Qısa vaxt ərzində Naftalanda 2200-dən çox müxtəlif növ ağac əkilib, parklardakı gül kolları yenilənmiş, küçə və meydanlar abadlaşdırılmış, 20-dən çox günəş panelləri quraşdırılmışdır.

Bu günlər turizm xidmətinin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün Naftalan Şəhər İcra Hakimiyyətinin təşkilatlığı ilə hotel və müalicə mərkəzlərində rəy sorğusu keçirilmişdir. Rəy sorğusunda şəhərdə istirahət edən və müalicə alan 100-dən çox yerli və xarici turist iştirak etmişdir. Azərbaycan, rus və ingilis dillərində hazırlanmış sorğunun məqsədi hotel və müalicə mərkəzlərində xidmət səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi, xidmət sahəsində məmnunluğun təmin edilməsi olmuşdur. Sorğunun nəticələrindən aydın olmuşdur ki, bu gün beynəlxalq turizm mərkəzi sayılan Naftalan yerli və xarici qonaqlarda xoş təəssürat yaradır. Sorğuda iştirak edənlər turizm obyektlərinin xidmət səviyyəsinin yüksək qiymətləndirilməsi.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Sakinlərin təbii qazla bağlı müraciətləri dinlənilib

"Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin (İB) növbəti, həftənin isə sonuncu "Səyyar qəbul otağı" Ağdam sakinlərinin ixtiyarında olub.

İB-nin Mətbuat xidmətindən bildirilib ki, vətəndaşlar "Açıq mikrofon"un imkanlarından yararlanaraq qaz təchizatı ilə bağlı üzləşdikləri çətinliklərdən söz açıblar.

Görüş zamanı fərdi qazlaşma, qaz xəttinin və qaz saygacının yerinin dəyişdirilməsi ilə bağlı müraciətlər ünvanlanıb. Sözləndirilən hər bir müraciət "Azəriqaz" İB-nin Tərtər Regional qaz istismarı İdarəsinin rəhbərliyi tərəfindən dinlənilib, vətəndaşlara lazımı izahatlar verilib.

Cəlilabadda əkinçiliyin inkişafı üçün güzəştli kredit ayrılıb

Cəlilabadda əkinçiliyin inkişafı üçün güzəştli kredit ayrılıb.

Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun məlumatına görə, sahibkar Murad Həsənov əkinçiliyin inkişafı layihəsi üzrə 175 min manat güzəştli kredit əldə edib.

Qeyd edək ki, Cəlilabadda rayonda icra olunaacaq layihənin maliyyələşdirilməsi "Access Bank" QSC vasitəsilə həyata keçirilib.

Toxum sərgi-satış yarmarkalarına start verilib

Aqrar İnnovasiya Mərkəzinin təşkilatlığı ilə növbəti Aqrar İnnovasiya Festivalı Şəki şəhərində keçirilib. Bu il ilk dəfə olaraq toxum sərgi-satış yarmarkaları Aqrar İnnovasiya festivalı çərçivəsində baş tutur.

Toxum bazarını və yerli toxumçuluğu inkişaf etdirmək, həmçinin payızlıq əkinlər ərəfəsində fermerlərin sertifikatlaşmış, iqlimə uyğun, keyfiyyətli toxuma əlçatanlığını təmin etmək məqsədilə Şamaxı, Ağstafa, Qusar, Ağcabədi, Hacıqabul, Sabirabad, Biləsuvar rayonlarında toxum-sərgi satış yarmarkaları təşkil olunacaq.

Yarmarkalar Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Aqrar İnnovasiya Mərkəzi, Aqrar Xidmətlər Agentliyi, Dövlət Toxum Fondu və Azərbaycan Toxumçular Assosiasiyasının birgə təşkilatlığı ilə keçirilir.

Toxum sərgi-satış yarmarkaları ilə bağlı hazırlanmış səyyar karvan vasitəsilə mövsüm boyu Azərbaycanın 30-dan artıq bölgəsində fermerlərə məlumatlar təqdim olunacaq.

Şəkidəki festivalda toxum sərgi-satışı ilə yanaşı, festivalın onəynəsinə uyğun olaraq müxtəlif kənd təsərrüfatı texnologiyaya və məhsulların nümayişi, eləcə də fermerlərin maraqlandırdığı qulluq qaydaları, düzgün toxum seçilməsi" mövzusunda təlim keçirilib, sertifikatlı toxumun əldə edilməsi, təminlənməsi mövzularını istiqamətində məlumatlar verilib.

Qeyd edək ki, növbəti toxum sərgi-satış yarmarkasının keçirilməyi Aqrar İnnovasiya Festivalı avqustun 18-də Şamaxı rayonunda təşkil olunacaq.

Festival ərzində fermerlərə "Taxıl bitkilərinin aqrotexniki qulluq qaydaları, düzgün toxum seçilməsi" mövzusunda təlim keçirilib, sertifikatlı toxumun əldə edilməsi, təminlənməsi mövzularını istiqamətində məlumatlar verilib.

Qeyd edək ki, növbəti toxum sərgi-satış yarmarkasının keçirilməyi Aqrar İnnovasiya Festivalı avqustun 18-də Şamaxı rayonunda təşkil olunacaq.

Xaçmazda fındıq yığımının qızgın çağıdır

Xaçmazın fındıq bağlarında məhsul yığımının qızgın çağıdır. Məhsul yığımı ilə yanaşı, fındığın qabıqdan təmizlənməsi və qurudulması prosesi də həyata keçirilir.

Təsərrüfatçılar avqustun ilk günlərindən fındığın toplanmasına başlayıblar. AZƏRTAC xəbər verir ki, bağlarda məhsuldarlıq yüksəkdir. Hazırda yığılan fındığın bir kiloqramı təsərrüfatçılardan qabıqlı formada 1,5 manata, təmizlənmiş halda isə 3 manata alınır. Təsərrüfatçı İsmayıl Məmmədov deyir ki, ehtiyacı olan məhsulu indi satır. Amma əksəriyyət fındığı payız-qış aylarında satmağa üstünlük verir.

Dövlətimiz istilər dövründən Xəzərin sahilində iynə atsan yerə düşməz. Bu günlər dənizə baş vurmayan insan demək olar ki, yoxdur. Onların içində yerli əhali ilə yanaşı, turistlər də yətərinəcdir.

Ölkəmizin bir çox şəhərləri kimi, Sumqayıtın da turizm potensialı genişdir. Paytaxtın yaxınlığında "ləvbər" atması onun cəlbəediciyi bir qədər də artırır. Məhz bu səbəbdən Sumqayıtın ölkəmizə gələn turistlərin böyük hissəsi ziyarət edir. Yay gələndə isə qonaqların sayı daha da artır.

Bu gün Sumqayıtda şəhər, kənd və çimərlik turizmi formalaşdırılıb. Son illər həyata keçirilən layihələr Sumqayıtın simasını inkişaf etdirir. Bulvar Sumqayıtın simasını daha da gözəlləndirir kimi, turist axınına da artırır. Təqribi hesablamalara görə, son beş ildə bulvarın on minlərlə turist ziyarət edib. Bu isə təsəvvüf deyil. Sumqayıt bulvarı dəniz səviyyəsindən 2,5 metr yüksəklikdə salınıb. Bulvarda

55 hektar ərazidə yaşılıq zolağı yaradılıb. 200 mindən çox ağac və dekorativ kol, 2 milyondan artıq gül və çiçək əkilib. Üstəlik, Sumqayıt bulvarının genişləndirilməsi üçün yeni layihə üzərində hazırlıq işləri görülür. Yaxın gələcəkdə bulvarda yeni salınan obyektlərin, istirahət ocaqlarının şahidi olacağıq.

Sumqayıtın çimərlikləri isə həmin bulvardan başlayır. Elə Sumqayıt bulvarını fərqləndirən cəhətlərdən biri onun çimərliyi birbaşa çıxışı olmayan olmalıdır. İstirahətə gələn yol qot etmədən çimərlik zonasına keçə bilərlər.

yabanlarda xoş təəssürat əldə edirlər.

Sumqayıtın ən çox ziyarət olunan ünvanları isə, təbii ki, dənizkənarı bulvar və çimərliklərdir. Xəzərin Sumqayıt sahillərində bulvarın salınması ölkəmizdə görülən sosial layihələrin ardıcıl həyata keçirildiyini nümayiş etdirir. Bulvar Sumqayıtın simasını daha da gözəlləndirir kimi, turist axınına da artırır. Təqribi hesablamalara görə, son beş ildə bulvarın on minlərlə turist ziyarət edib. Bu isə təsəvvüf deyil. Sumqayıt bulvarı dəniz səviyyəsindən 2,5 metr yüksəklikdə salınıb. Bulvarda

55 hektar ərazidə yaşılıq zolağı yaradılıb. 200 mindən çox ağac və dekorativ kol, 2 milyondan artıq gül və çiçək əkilib. Üstəlik, Sumqayıt bulvarının genişləndirilməsi üçün yeni layihə üzərində hazırlıq işləri görülür. Yaxın gələcəkdə bulvarda yeni salınan obyektlərin, istirahət ocaqlarının şahidi olacağıq.

Sumqayıtın çimərlikləri isə həmin bulvardan başlayır. Elə Sumqayıt bulvarını fərqləndirən cəhətlərdən biri onun çimərliyi birbaşa çıxışı olmayan olmalıdır. İstirahətə gələn yol qot etmədən çimərlik zonasına keçə bilərlər.

Akif ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

TURİZM

● Səyahət imkanları artır

Turizm sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq əlaqələri genişlənilir

Azərbaycan son illərdə dünya turistlərinin daha çox üz tutduqları ölkələr sırasında yer almışdır və demək olar ki, bu istiqamətdə artıq nəzərə-carpacaq uğurlar da əldə etmişdir. Sözügedən məqsədin reallaşdırılması üçün ölkəmizdə turizm infrastrukturunun müasirləşdirilməsi və mövcud potensialın səmərəli şəkildə realizasi istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir.

Bu sektorda aparılan islahatların əsas məqsədi respublikada qabaqcıl səviyyədə turizm mədəniyyətinin formalaşdırılması və xidmət səviyyəsinin davamlı şəkildə yüksəldilməsidir.

Hazırda Şahdağ, Tufandağ və bu kimi turizm layihələrinin reallaşması Azərbaycanın bu sahənin mövümilik probleminin aradan qaldırılmasına geniş imkanlar yaratmışdır. Digər tərəfdən sevindirici haldır ki, ölkəmizin turizm imkanları istənilən səmərəliliklə daxil olan turistlərin tələblərinə cavab verəcək qədər zəngindir. Ekoturizm, dağ-xizək turizmi, çimərlik, sağlamlıq-müalicə, işgüzar turizm, dini turizm və s. istiqamətdə gələn qonaqların ildən-ilə artması ölkəmizdəki turizm sahəsinin müxtəlifliyinə əyani sübutdur.

Beynəlxalq əməkdaşlıq əlaqələri də günbəgün genişlənilir. Əməkdaşlığın aparıldığı ölkələrdə müxtəlif istiqamətlər üzrə mövavilə-hüquq bazasının inkişaf etdirilməsi məqsədilə dövlətlərarası və beynəlxalq təşkilatlarla sazişlər və müqavilələr bağlanmışdır. 2020-2022-ci illər üçün turizm sahəsi üzrə 2 Əməkdaşlıq Proqramı imzalanıb. Sözügedən sənədlərin icrasının həyata keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər proqramı hazırlanaraq təsdiq olunub, qarşı tərəflərlə görüşlər təşkil olunaraq əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə edilmiş, habelə imzalanmış sənədlərin müddəə və şərtlərinə əsasən tədbirlər həyata keçirilməyə başlanmışdır.

Bu günlərdə Hindistanla turizm üzrə əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə olunub. İkitərəfli münasibətlərin inkişaf perspektivləri, qarşılıqlı tanıtım tədbirləri, ölkəmizdə hindistanlı turistləri cəlb edən mədəni-tarixi amillər, son dövrlərdə onların Azərbaycanla səfərlərinin intensivləşməsi, birbaşa uçuşların sayının artırılması məsələləri barədə danışıqlar. Həmçinin qeyd olunub ki, cari ilin avqust ayında etibarən "IndiGo Airlines" aviakompaniyası tərəfindən Hindistandan Azərbaycana birbaşa uçuşların həyata keçirilməsi planlaşdırılıb. Onu da qeyd edək ki, 2023-cü ilin I yarımilliyində Hindistandan Azərbaycana

47 670 nəfərdən çox xarici ziyarətçi səfər edib ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 3 dəfədən çox, 2019-cu ilin eyni dövrü ilə müqayisədə isə 1,7 dəfə artım deməkdir.

Dövlət Turizm Agentliyinin dəstəyi ilə Azərbaycanın gastro-turizm imkanları Londonda keçirilən "National Geographic Traveller" kulinariya festivalında təbliğ edilmişdir. Tədbirdə milli mətbəx irsi, Azərbaycanın məşhur çay mədəniyyəti, milli şirniyyatlar təqdim edilmişdir.

Azərbaycanın ornitoloji turizm imkanları Böyük Britaniyanın Rutland vilayətində keçirilən Qlobal Quş Müşahidəçiliyi ("Global Bird Fair") turizm sərgisində tanıtılmışdır.

Sərgidə Böyük Qafqaz və Talış dağlarında, Nəbran sahilində, Mingəçevir su anbarı və Kür çayı sahilində, Beşbarmaq, Xinalıq, Ləzə kimi təbii ərazilərdə mövcud quş müşahidəçiliyi potensialı, Azərbaycanda olan nadir quş növləri, Qızıl-ağac, Altağac, Ağgöl, Abşeron və Şirvan milli parklarındakı biomüxtəliflik və quş müşahidəsi üçün əlverişli mövqelər haqqında sorğu ziyarətçilərinə ətraflı məlumat verilib.

Qeyd edək ki, Qlobal Quş Müşahidəçiliyi ("Global Bird Fair") turizm sərgisi ekoturizmin vacib bir istiqaməti kimi ornitoloji turizmin təbliği üzrə beynəlxalq tədbir kimi hər il keçirilir. Bu il sərgidə Kipr, Yunanıstan, Malta, Portuqaliya, Çili, Ekvador, Kolumbiya, İslandiya, Bolqarıstan, Fransa, Türkiyə, Böyük Britaniya, ABŞ, Avstraliya, Tayvan, Malayziya kimi ölkələrin nümayəndələri daxil olmaqla 270-dən çox şirkət və qurum təmsil olunub.

Bundan başqa, BƏƏ ilə turizm əlaqələrinin cari və gələcək inkişaf perspektivləri iyul ayında Dövlət Turizm Agentliyinin sədri Fuad Nağıyevlə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Azərbaycan Respublikasının

dakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Məhəmməd Əl Blusi arasında keçirilən görüşdə müzakirə olunub. Görüşdə turizm sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi, ölkəmiz arasında vizesiz rejimin tətbiqinin qarşılıqlı səfərlərin artmasına verəcəyi töhfə, BƏƏ şirkətlərinin Azərbaycanın turizm sahəsində investisiya imkanları barəsində fikir mübadiləsi aparılıb. Qeyd edək ki, 2023-cü ilin I yarımilliyində Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindən Azərbaycana səfər edən vətəndaşların sayı 18 884 nəfər olub ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 23 faiz artım deməkdir. Hazırda ölkəmizə BƏƏ-nin Dubay, Şarjah və Əbu-Dabi şəhərlərindən həftədə 50 dəfə olmaqla birbaşa uçuşlar həyata keçirilir.

Bu günlərdə Azərbaycanla Pakistan, Meksika, Türkmənistan arasında da turizm əlaqələrinin genişləndirilməsi ilə əlaqədar görüşlər olub, müzakirələr aparılıb. Hazırda Pakistanın Lahor şəhərindən Bakıya həftədə 2 dəfə olmaqla birbaşa uçuşlar həyata keçirilir.

Ötən ayın 25-də Dövlət Turizm Agentliyinin sədri F. Nağıyevlə UNESCO-nun baş direktorunun sosial və humanitar elmlər üzrə müavini xanım Qabriela Ramosun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti arasında görüş keçirilib.

Görüşdə turizm sahəsində həyata keçirilən layihələr, eləcə də mədəni irsin qorunması istiqamətində aparılan işlər, Azərbaycanın UNESCO-nun mədəni irsi siyahısında yer alan mədəni və tarixi nümunələrinin təbliği ilə bağlı əməkdaşlığın artırılması, turizm sahəsində təcrübə mübadiləsi, UNESCO və Azərbaycanın İpək yolu boyunca ortaqların tanıtılması və istifadəsi, həmçinin digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

*İ.ƏLİYEV,
"Azərbaycan"*

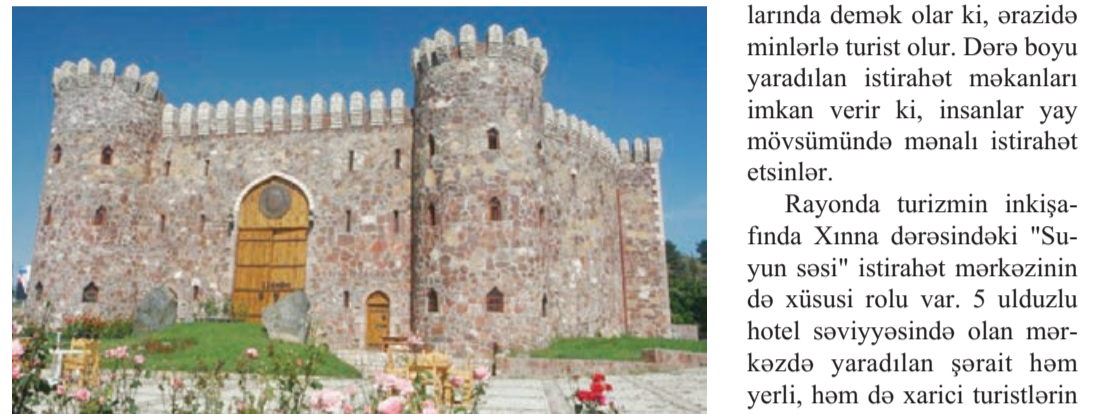
● Xoş istirahət

İnsan daim ana təbiətin qoynuna can atır. Xüsusilə də indiki qızmar yay dövründə hər kəs şəhərlərin səs-küyündən uzaqlaşmaq istəyir. Nəçə deyirlər, həm ziyarət, həm ticarət. Həm gəlib görməli yerlərə, zəngin tarix, mədəniyyət abidələrimizlə tanış olub, həm də gözəl, füsunkar təbiətimizin gözəlliyindən zövq alırlar.

Onlar kənd evlərində yerli sakinlərin qonaqpərvərliyindən, milli mətbəxinin ləzzətli təamlarından, şalələnin şırlıtsından aldıkları ləzzəti başqa yerdə ala bilmirlər. Məhz buna görə də turizmin bu sahəsinə daha çox üstünlük verilir. Nəçə deyirlər, həm ziyarət, həm ticarət. Həm gəlib görməli yerlərə, zəngin tarix, mədəniyyət abidələrimizlə tanış olub, həm də gözəl, füsunkar təbiətimizin gözəlliyindən zövq alırlar.

Əlverişli iqlim şəraiti, ərəmrəngiz təbiət Tovuz rayonunda da turizmin inkişafı üçün geniş imkanlar açır. Bütün imkanlardan maksimum istifadə edən Tovuz Rayon İcra Hakimiyyəti bu vacib sahəyə daha çox diqqət ayırmaqla, yeni-yeni istirahət məkanları yaradır, istər yerli, istərsə də xarici turistlərin diqqətini cəlb etmək üçün çoxsaylı tədbirlər həyata keçirir. Son illər rayonda turizmin inkişaf etdirilməsi ilə əlaqədar 5 hektar ərazidə Olimpiya İdman Kompleksi, onun yaxınlığında 5,2 hektar sahədə 5 ulduzlu "Ayan Palace" hoteli, Karvansara tipli "Qala", "Şələ", "Üç qala" kompleksi inşa edilmiş, 10,4 hektar sahədə Heydər Əliyevin adı daşıyan mədəniyyət və istirahət parkı yaradılmışdır.

Rayon tarixi abidələr baxımından da turistlər üçün maraqlıdır. Aşağı Quşçu kəndi ərazisində, bizim eradan əvvəl VI minilliyə aid Göytəpə yaşayış məskəni və onlarla digər qədim tarixi abidələr rayonu turizm imkanlarını xeyli genişləndirmişdir. Rayona gələn turistlərin məlumatlandırılması məqsədilə yaşayış məntəqələrində müxtəlif məlumatlar, ictimai-iaşə obyektləri, poçt, tibb məntəqələri haqqında məlumatlandırıcı lövhələr yerləşdirilmişdir. Rayon ərazisindəki turist məkanlarına gedən yollara asfalt salınmış, yol boyu marşrut nişanları quraşdırılmışdır.

Ümumiyyətlə, hər il rayonda turizm mövzusunda ciddi hazırlıq işləri aparılır. Cari ildə də bu sahədə xeyli iş görülmüşdür. Rayonda müəyyən edilmiş beş marşrut üzrə turist qəbul etmək üçün lazımı addımlar atılmışdır. Bunlar Tovuz-Ağdam, Tovuz-Böyük Qışlaq-Qaralar, Tovuz-Qovlar-Ağbaşlar, Tovuz-Əlibeyli, Tovuz-Əlimərdanlı-Hunanlar marşrutlarıdır. Hər bir turist marşrutunun üzərində iasə müəssisələri və kempinqlər var. Həmin iasə müəssisələrinin ərazisində mədəniyyət işçiləri turistlərə mütəmadi xidmət göstərirlər. Turistləri qəbul etmək üçün 5 ulduzlu 65 yerlik "Ayan Palace" mehmanxanası yüksək səviyyədə fəaliyyət göstərir. Bundan başqa, "Qozlu bulaq" ailəvi-istirahət mərkəzi də turistlərin xidmətindədir.

Tovuz rayonu coğrafi mövqeyi və relyefinin müxtəlifliyi, eləcə də iqlim şəraitinin rəngarəng olması ilə fərqlənir. Ərazidən Axıncı çay, Tovuz çay, Əsrək çay, Zəyəm çay adlı 4 dağ çayının axması, dağlıq ərazilərdə zəngin meşələrin, təbii bulaqların, ərəmrəngiz gözəlliyi olan mənzərələrin, tarixi abidələrin mövcudluğu turistlərin qəbulu üçün əlverişli imkanlar

yaratır. Həmin çayların qovuşduğu rayon mərkəzindən 12 kilometr məsafədə yerləşən Kür çayının sahilində antik dövrə aid "Torpaqala" qədim yaşayış məntəqəsi də turizm üçün maraqlı abidə kimi dəyərləndirilib. Ümumiyyətlə, Tovuzda Nazirlər Kabineti tərəfindən qeydiyyatdan keçirilmiş 61 abidə var.

Rayonun Xınna dərəsində XVII əsrə aid məscid və XII əsrə aid türbələr, Qəribli və Abdal kəndlərində orijinal arxitektura malik qədim abidələri turistlərin diqqətini cəlb edən tarixi abidələrdir. Aşağı Quşçu kəndi ərazisində eramızdan əvvəl 6-cı minilliyə aid edilən "Göytəpə" yaşayış məskəni də turistlərdə böyük maraqla qarşılanır.

Rayonun Xınna dərəsində XVII əsrə aid məscid və XII əsrə aid türbələr, Qəribli və Abdal kəndlərində orijinal arxitektura malik qədim abidələri turistlərin diqqətini cəlb edən tarixi abidələrdir. Aşağı Quşçu kəndi ərazisində eramızdan əvvəl 6-cı minilliyə aid edilən "Göytəpə" yaşayış məskəni də turistlərdə böyük maraqla qarşılanır.

İndi yayın ən qızmar çağıdır. Belə bir dövrdə insanlar çalışsın ki, şəhərin səs-küylü həyatından ayrılaraq istirahət-otaxlarını təbiətin qoynunda keçirsinlər. Özü də elə məkanlara üz tutsunlar ki, həm də təbiətin mənzərəsindən zövq alsınlar. Tovuzun turizm potensialı bu arzuda olan insanlar üçün geniş imkanlar açır.

*Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"*

● Təbiətimiz

İnkişaf mərhələsini yaşayan dağ turizmi

Azərbaycanda son illər turizmin inkişaf etmiş sahələrindən biri də dağ turizmidir. Dağ turizmi deyəndə, nədənsə ilk yada düşən ölkəmizin şimal bölgəsində il boyu fəaliyyətdə olan "Şahdağ" qış-yay turizm kompleksi olur. "Şahdağ" qış-yay turizm kompleksi dünyadakı bu tipli komplekslərdən özünəməxsusluğu və universallığı ilə fərqlənir. Qusar rayonunun mərkəzindən 32 kilometr məsafədə Şahdağ Milli Parkının ərazisində yerləşən kompleksin tikintisinin hazırlıq işlərinə 2006-cı ildən başlanmışdır.

Həmin il keçirilən tenderdə dünyanı aparıcı şirkətləri qalib gəlib. Bu kompleksin təməli 2009-cu ilin sentyabrında Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə qoyulub. O vaxtdan gərillən işlər nəticəsində "Şahdağ" qış-yay turizm kompleksinə çəkilən avtomobil yolu genişləndirilib, körpülər tikilib, torpaq sürüşmələrinin qarşısını almaq üçün mühafizə tədbirləri həyata keçirilib. Dəniz səviyyəsindən 1300-2300 metr yüksəklikdə yerləşən turizm kompleksinin ərazisi 2058 hektardır.

Ölkəmizdə dağ-xizək kurortlarına da maraq böyükdür. Şahdağ kompleksi fəaliyyətə başlayandan turizm şirkətləri bu məkana minlərlə turlar təşkil etmişlər. Mütəxəssislərin fikrincə, dağçılıq idmanı bütün dünyada, o cümlədən də Azərbaycanda populyarlıq qazanıb. Artıq ölkəmizin müxtəlif bölgələrində bu idman növü üzrə 50-dən çox klub fəaliyyət göstərir. İdmançılarımızın sayı təxminən 5 minə yaxındır. Onların arasında dağ idmanı üzrə beynəlxalq

təcrübəyə əsaslanan onlarla peşəkər bələdçi var. Ona görə dağ turizminə maraq göstərən şirkətlərin və turistlərin sayı ildən-ilə çoxalır.

Böyük Qafqazda, əsasən də Şahdağ silsiləsində dağ turizmi üzrə yay və qış marşrutları fəaliyyətdədir. Mövsümlə əlaqədar burada Gürcüstandan və Rusiyadan gəlmiş velosipedçilər və skeytbordçular çoxluq təşkil edir. Xüsusən ayırlmış velosipedçilərlə yarışan dağ velosipedçiləri və hündürlikdəki maneəni aşmaq üzrə yarışan skeytbordçuların performansları izləyicilərə həyəcanlı anlar yaşadır. Bu marşrutların üzərində daldalanacaq yerlər, düşərgələr salınması üçün ərazilər müəyyən edilmişdir, eyni zamanda təhlükəsizliklə bağlı müxtəlif işlər görülüb.

Azərbaycanın cənub qapısı olan Naxçıvanda da qış və dağ turizmi sahəsində idman növü üzrə 50-dən çox klub fəaliyyət göstərir. İdmançılarımızın sayı təxminən 5 minə yaxındır. Onların arasında dağ idmanı üzrə beynəlxalq

uçuşlar həyata keçirilib. Daha sonra Əlinçeqalanın zirvəsindən də uçuşlar təşkil olunub. İzleyicilərə həyəcanlı anlar yaşadan paraşüt səyahəti muxtar respublikada bir ilk olmaqla, turizmin hərərlə inkişafından xəbər verir.

Ekspertlərin fikrincə, Naxçıvanda son illər qış və dağ turizmində mühüm addımlar atılıb. Buna görə də idmanın hava və ekstremal növləri ilə məşğul olanlar Naxçıvanda mövcud olan bu imkanlara maraq göstərirlər. Son bir neçə ildir ki, xarici ölkə alpinistləri muxtar respublikanın özəmətlı dağlarına maraqlı səfərlər edir, həmin anları sosial şəbəkələrdə böyük həvəslə paylaşsınlar.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə Azərbaycan Prezidentinin fəramanı və sərəncamlarına əsasən, dağ turizminin inkişafı prioritet məsələlərdəndir. Hazırda bu istiqamətdə Şuşa, Laçın və Kəlbəcərdə böyük tikinti-quruculuq işləri həyata keçirilir. Qarabağda və Şorqi Zəngəzurdə mədəniyyət, təbiət, sağlamlıq, dağ-xizək turizmi istiqamətləri üzrə zəngin resurslar var. Təbiət turizmi üzrə piyada yürüşləri (haying), yamaç parashütü, dağ velosipedi, dağ çaylarında qayıqçılıq idman növlərinə hazırlıq görülür. Mütəxəssislər bildirirlər ki, bu monada Şuşa, Laçın, Kəlbəcərin təbiət turizm növlərinin inkişafı nisbətən daha böyük potensiala malikdir.

Sağlamlıq turizmi üzrə termal bulaqlar, isti vannalar, iqlim kurortları səyahətçilərə turizm məhsulları kimi təklif edilə bilər. Dağ-xizək turizm istiqaməti üzrə Laçında və Kəlbəcərdə, istərsə də Şuşada və bu yerlərə yaxın dağlıq ərazilərdə müxtəlif dağ-xizək xidmətləri üçün şərait yaradılacaq.

Laçın təbiət yasaqlığında qırmızı palıd meşələri, mineral sular, bir neçə min il yaşı olan arxeoloji abidələrin mövcudluğu qış turizm mərkəzinin yaradılmasını yaxın vaxtlarda reallaşdıracaq. Kəlbəcərdə çəmənliklərdə piyada yürüşləri, Qarabağ yaylağında və Qarabağ silsiləsində dağ yürüşləri, Dəlidağın yamaclarındakı İstisuda müalicə və istirahət, Qafqaz Albaniyası məmarlığına bənzər Gəncəsər monastırna yürüşlər təşkil edilməsi ölkəmizdə dağ turizminin daha da zənginləşdirəcək. Burada qış turizminin yaradılması baxımından kuzur mehmanxana və sanatoriyaaların tikilməsi sürətlə davam etdirilir.

Ölkəmizin digər bölgələrində, o cümlədən Gədəbəydə dağ turizminin

yaradılmasına yaxşı şərait var. Ötən il Gədəbəyə yerli turistlərlə yanaşı, dünyanın 26 xarici ölkəsindən yüzlərlə turistlər gəlmişdi, burada keçirilən tədbirlərdə dünyanın on aparıcı 4 dövlətinin şəhərləri dağlar diyarı Gədəbəyə "Qardaşlaşmış şəhər" oldu. Mütəxəssislərin qeyd etdiyi kimi, Qazaxda, Şəmkirdə, Göygöl ətrafında, Daşkəsəndə, Goranboyun dağlıq ərazilərində dağ turizminin inkişafı üçün lazımi şərait var. Bu təbii imkanlardan istifadə etmək üçün həmin ərazilərdə müvafiq infrastruktur və turizm müxtəlif növlərinin yaradılması əsas şərtdir. Azərbaycan Prezidentinin diqqət və qayğısı sayəsində yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyan dağ turizmi özünün maraqlı və güvənlı dövrünü yaşayır. Bu, Azərbaycanın dünyada tanınması, ölkəmizin inkişafı, insanların sağlamlığı və yeni iş yerlərinin açılması baxımından da gərəklı və uğurludur.

*Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"*

● Xəbər

Şəmkirdə "Turizm Destinasiya Menecmenti Planı"nın təqdimatı keçirilib

BMT-nin İnkişaf Proqramı (UNDP) və Dövlət Turizm Agentliyi tərəfindən birgə icra olunan "Azərbaycan regionlarında dayanıqlı turizmin inkişafına dəstək" layihəsi çərçivəsində qərb regionu üzrə "Turizm Destinasiyalarının (məkanlarının) İdarəetmə Planı"nın təqdimatı keçirilmişdir.

Şəmkir Rayon İcra Hakimiyyətinin və Dövlət Turizm Agentliyi əməkdaşlarının, eyni zamanda ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilən tədbirdə layihənin Şəmkir rayonu üzrə nəzərdə tutulan fəaliyyəti ilə bağlı müzakirələr aparılmışdır.

Tədbirdə Şəmkir Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini - sosial-iqtisadi inkişafın təhlili və proqnozlaşdırılması şöbəsinin müdiri Rüfət Sahibov layihənin əhəmiyyətindən danışaraq bildirmişdir ki, hazırda Şəmkir rayonunda Prezident İlham Əliyevin diqqət və qayğısı nəticəsində turizm potensialının inkişaf etdirilməsi, yeni istirahət mərkəzlərinin yaradılması, mövcud infrastrukturun bərpası və yenidən qurulması istiqamətində işlər aparılır. Bu planın həyata keçirilməsi isə rayonda turizmin inkişafına daha da tökən verəcək.

Planın müzakirəsi zamanı Şəmkir rayonunun geniş turizm potensialının olduğu vurğulanmış, bu imkanların reallaşdırılması üçün turizm infrastrukturunun daha da gücləndirilməsi, yerli icmaların və sahibkarların turizm strategiyasının həyata keçirilməsində birbaşa iştirakının təmin olunmasının vacibliyi qeyd olunmuşdur.

Təqdimat mərasimində səsləndirilən təkliflərin, turizm infrastrukturunun yaradılması və inkişafı istiqamətində nəzərdə tutulan işlərin qərb regionu üzrə "Turizm Destinasiyalarının İdarəetmə Planı"nda nəzərə alınacağı diqqətə çatdırılmışdır.

*S.ƏLİYEV,
"Azərbaycan"*

Dünya olduğu kimi

Dünyanın ən böyük raket mühərriki

Nüvə sintezi texnologiyası həm sürət, həm də yanacaqdan istifadə baxımından kosmik səyahətlərdə inqilab etmək potensialına malikdir. Günəşə güc verən bu mənbə Marsa səyahət müddətini yarıya endirə bilər. Bu təqdirdə Saturna və onun peyklərinə səyahət səkkiz il əvəzinə iki il çəkəcək.

Böyük Britaniyada yerləşən "Pulsar Fusion" raket mühərrikləri şirkəti indiyə qədər ən böyük füzyon raket mühərrikinin istehsalına başlayıb. Amma bəzi mütəxəssislər onun işləməsinə əmin deyillər. Çünki bu texnologiyanın işləməsi üçün ultra yüksək temperatur və təzyiqlər lazımdır.

Təxminən 8 metr uzunluğundakı mühərrikin 2027-ci ildə işə salınması planlaşdırılır. Mütəxəssislər bunu "Günəşi bir raketin içində təkrarlamaq" adlandırırlar və heç də asan proses olmadığını deyirlər.

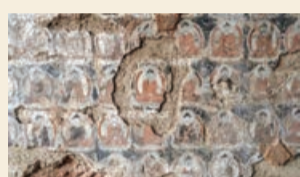
Nüvə füzyon sürücüsünün nüvəsində elektromaqnit sahəsinin içərisində sıxlaşdırılmış həddindən artıq isti plazma var

və elm adamları bunu sabit və təhlükəsiz şəkildə necə edəcəyini araşdırmaqda davam edirlər.

"Pulsar Fusion" şirkətinin maliyyə direktoru Ceyms Lambert deyir ki, çətinlik elektromaqnit sahəsi daxilində super qızdırılan plazmanı necə saxlamağı və məhdudlaşdırmağı öyrənməkdir. Şirkət plazmanın necə davranacağını daha yaxşı proqnozlaşdırmaq və onun necə idarə oluna biləcəyini dəqiq öyrənmək və superkompüter alqoritmlərindən istifadə etmək üçün ABŞ-dəki "Princeton Satellite Systems" ilə əməkdaşlıq edir.

Nüvə sintezi planetlərə gediş-gəlişi çox qısaltmaqla yanaşı, həm də Yerdəki həyat üçün demək olar ki, qeyri-möhndür, təmiz enerji vəd edir.

Çinin tarixi əsərləri təhlükədədir

"Greenpeace" təşkilatı iqlim dəyişikliyinə Çindəki tarixi abidələrə təsirini açıqlayan hesabat dərc edib. Dərc edilən yeni hesabatda Çində İpək yolu üzərindəki mağaralarda tarixi buddist freskə və heykəllərin iqlim dəyişikliyinə, yağıntılara görə yox olmaq təhlükəsi ilə üzləşdiyi qeyd edilir.

Hətta bəzi mağaralarda ki divar rəsmlərinin zəlzələ və qum fırtınalarından sonra möhv olmaq təhlükəsi ilə üzləşdiyi müəyyən olub. Hesabatda artan rütubət divar rəsmlərinin səthindəki duzun kristallaşmasını sürətləndirərək onların qabıqlanmasına səbəb olduğu, yağış sularının sızmalarının rəsmləri aşındırması və selin bəzi mağaraların çökünəsinə səbəb olduğu bildirilir.

Hesabat Çinin ölkə daxilində tarixi əsərlərin vəziyyətini müəyyən etmək üçün başlatdığı araşdırma davam edərkən dərc edilib.

Ammonyakla işləyən gəmi

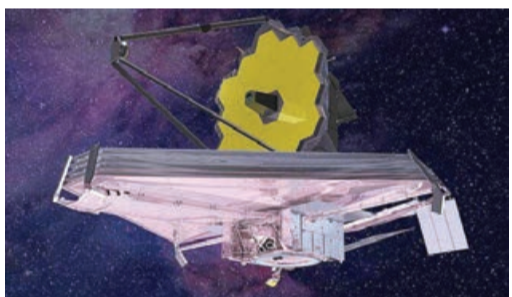
İsveçrənin mühərrik istehsalçısı "WinGD" şirkəti 2025-ci ilin birinci rübünə qədər ammonyakla işləyəcək "X-DF-A" ikiyeqənli mühərrikləri istehsal etməyi planlaşdırır. İkiyənəqənli mühərriklərlə təchiz ediləcək ilk gəmilər 2026-cı ildə istismara veriləcək.

2023-cü ilin iyun ayında "WinGD" tanker operatoru "AET Tankers" və "Akademi Laut Malaysia" tərəfə şirkəti ilə ammonyak mühərriki heyətinin təlim proqramını hazırlamaq üçün müqavilə imzalayıb. Yanvarın əvvəlində şirkət Belçika gəmi sahibi "CMB"nin tərəfə şirkəti olan "CMB Tech" ilə 210000 Vat gücündə 10 yük daşıyıcısına ammonyakla işləyən mühərriklər hazırlamaq üçün tərəfdaşlıq niyyətini açıqlayıb.

Şirkət mühərriklərin hazırlanmasında Çin, Yaponiya və Cənubi Koreyanın mühərrik və gəmiqayırma müəssisələri ilə, xüsusən "Mitsubishi Shipbuilding" və "Hyundai Heavy Industries" şirkətləri ilə əməkdaşlıq edir.

"Qaranlıq ulduzlar"

"James Webb" kosmik teleskopu tərəfindən çəkilmiş fotoşəkilləri araşdıran elm adamları "qaranlıq ulduzlar" hesab edilən üç böyük kütləli parlaq göy cisim aşkar ediblər.

İndiyədək nəzəri olaraq qəbul edilən "qaranlıq ulduzlar"ın Günəşdən 10 milyard dəfə daha parlaq və kainatda bu gün görünən ulduz-

ların meydana gəlməsindən əvvəl mövcud olduğu düşünülür. Üç "qaranlıq ulduz" üzərində aparılan araşdırmalar qaranlıq maddənin təbiətini aşkar etməyə kömək edir. Bunun böyük parlayışdan dərhal sonra mövcud ola bilməyəcəyi qədər böyük qalaktikalara sırımı açmağa kömək edə biləcəyi vurğulanır.

Kainatdakı maddənin təxminən 85 faizini təşkil etdiyi düşünülmüş qaranlıq maddənin yeni növ görünməz əsas hissəcikdən ibarət olduğu və yalnız cazibə qüvvəsi ilə qarşılıqlı təsirdə olduğu güman edilir. ABŞ Aerokosmik Agentliyinə (NASA) görə, qaranlıq maddə işığı və ya enerjini udur, lakin onu əks etdirmir, heç bir işıq və ya enerji yaymır. Bu səbəbdən qaranlıq maddənin birbaşa aşkar edilə bilməyəcəyi, varlığını digər cisimlərin qravitasiya təsiri ilə başa düşülə biləcəyi vurğulanıb.

Aya və Marsa balıq göndəriləcək

Çin kosmosa zebra balığı göndərməyə hazırlaşır. Təcrübə Aya və ya Marsda hədəflənmiş insan bazalarında dəniz məhsulları yetişdirməyin mümkün olduğunu göstərəcək. Mütəxəssislər hazırda Yer orbitində inşa etdiyi "Tianqong" kosmik stansiyasında balıq yetişdirməyi və dəniz canlılarının kosmik mühitdə necə sağ qala biləcəyini araşdırırlar.

Qeyd etmək lazımdır ki, bu cəhd ilk deyil. Yer orbitinə göndərilən ilk balıq "Mummichogs" olub. Dünyanın ən çirkəli su yollarında yaşadığı bilinən bu kiçik balıq 1973-cü ildə orbitdəki ilk elmi laboratoriyaya olan "Skylab"ə göndərilib. Həmin təcrübənin məqsədi balıqların çəkisiz mühitdə necə üzdüyünü görmək

idi. Cəmi bir neçə gün ərzində balıq nəvəsiyə üçün işıqdan istifadə etməyə başlamış və onlara kürü qoymağa müvəffəq olmuşdu. Yumurtalardan diri nəsilər də doğulmuşdu.

İllər sonra Yaponiya Kosmik Agentliyi də beynəlxalq kosmik stansiyaya kiçik bir medaka balıqları göndərmişdi. 2016-cı ildə aparılan təcrübədə balıqların kosmos mühitində insanlardan daha tez təsirləndiyi müəyyən edilmişdi. Balıqlar stansiyaya çatan kimi sümükləri itirməyə başlayıb. Hansı ki, insanlarda bu təsir yalnız 20 gündən sonra müşahidə olunur.

"Tianqong" kosmos stansiyasına göndəriləcək zebra balığının cazibə qüvvəsi olmayan mühitin canlılara təsiri ilə bağlı yeni ipuçları verəcəyi güman edilir.

İlk üzən günəş paneli

"SeaVolt" şirkəti dənizlərdə sərt hava şəraightəri üçün ilk üzən günəş paneli platformasını işə salmağa hazırlaşır. Layihənin üzvü Jan De Nulin mətbuata açıqlamasında bildirib ki, hazırda Şimal dənizi sahilində yerləşən Ostend limanında günəş panelləri quraşdırılır.

Bu, Belçikanın ərazi sularında günəş panellərindən dəniz enerjisi istehsal edən ilk platforma olacaq. Quraşdırma tamamlandıqdan sonra platforma yedəyə alınaraq dənizə çıxarılacaq və lövbərlə bağlanacaq.

Qurğunun hazırlanmasında yüngül karbon lifli materialdan istifadəyə üstünlük verilib.

Bu dərman Alzheimer xəstəliyinin sürətlənməsini ləngidir

Elmi təcrübələr "Donanemab" adlı dərmanın Alzheimer xəstəliyinin gedişatını 30 faiz ləngitdiyini sübut edib. Dərman xəstəliyin ilkin mərhələlərində təsirli olan bir antiok müalicəsidir. Lakin o, damar demansı kimi xəstəliklərlə mübarizədə təsirli deyil.

"Donanemab" Alzheimer xəstəliyinin beynində əmələ gələn "beta amiloid" adlı yapışqan maddəni təmizləmək üçün nəzərdə tutulub. Amiloid beyindəki neyronlar arasında yığılan bir proteindir. Bu zülallar beyində ləvhə əmələ gətirir.

Yeni dərman xəstəliyin müalicəsi üçün çox perspektivli olsa da, bəzi riskləri də var. Müalicənin ən çox görülən yan təsiri üçdəbir nisbətə ilə beyinə yaranan şişkinlikdir.

Ülker XASPOLADOVA, "Azerbaycan"

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatıyayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC (012) 598-49-55, (051) 225-02-13

"Azərmatbuatıyayımı" ASC (012) 441-19-91, (050) 322-33-17

"Qaya" firması (012) 566-77-80, (050) 214-40-53

"Region Press" MMC (055) 316-79-01, (050) 316-79-01

"Səma-M" MMC (012) 594-09-59

"Ziya" LTD (012) 497-76-96, (050) 306-77-22

"Pressinform" MMC (012) 598-49-52, (070) 340-01-00

"City press" MMC (055) 819-09-26

1 illik - 124,80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat

6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat

3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Jurnalist araşdırması

Müasir dövrün çağırışı - elektromobil

Ekoloji cəhətdən təmiz olan belə avtomobillərə kütləvi keçidlə bağlı ölkəmizdə bir sıra çətinliklər mövcuddur

Ölkəmizdə iqtisadi fəallığın və əhalinin artması ilə əlaqədar avtonəqliyyat vasitələrinə tələb çoxalır. İstifadəçilər daha çox ekonom və havanın çirklənməsinin qarşısını almaq üçün mümkün qədər ekoloji təmiz nəqliyyat vasitələrinə üstünlük verməyə çalışırlar. Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycanda hibrid, xüsusilə də elektrikli avtomobil istifadəçilərinin sayı getdikcə artır.

Təkcə bu ilin yanvar-iyun ayları ərzində Azərbaycana 971 ədəd elektromobil idxal edilib. Bu isə ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 7,3 dəfə çoxdur. Yəni 2022-ci ildə ölkədə cəmi 40-a yaxın elektromobil olduğu halda bu gün həmin avtomobillərin sayı 1124-ə çatıb.

Elektromobillərə marağı artırmaq dövrün tələbidir

Araşdırmalar göstərir ki, elektrikli mühərriki ilə işləyən avtomobillərin istehsalat zamanı atmosferə buraxılan zərərli qazlar önəmsiz avtomobillərin istehsalından xeyli çoxdur. Elektromobillərin təkcə batareyalarının istehsalı zamanı havaya buraxılan kobalt və nikel kimi maddələrin emal edilməsi xeyli çirklənmə yaradır.

Lakin elektromobillərin istehsalı zamanı müşahidə edilən bu dezavantaj onun istismar müddətində avantaaja çevrilir. Belə ki, dizel mühərriki ilə çalışan avtomobillərdə bir litr dizel yandıqı zaman təxminən 2680 qram karbon qazı ayrılır. Bu hesabla 1 kilometrlik məsafədə dizel mühərriki avtomobil təxminən 167 qram karbon qazı xaric edir. Elektromobillər isə hətta enerjini ən çirklənmədən aldıkları halda belə bir kilometrlik məsafəni cəmi 60 qram karbon qazı xaric etməklə başa vura bilər. Mütəxəssislərin fikrincə, global istiləşmə və təbii ehtiyatların tükenməsi kimi bir sıra ekoloji problemlərin yaratdığı çətinliklərin qarşısını al-

maq üçün bütün sahələrdə lazımı addımlar atılmalıdır. Belə addımlardan biri isə elektromobillərin istehsalı və sürücülərinin həmin avtomobillərə marağını artırmaqdır.

Elektrikli avtomobillərlə bağlı üstünlüklərə və çatmazlıqlara yaxından bələd olmaq üçün sürücülərə müraciət edirik. Dizel mühərriki avtomobil istifadəçisi Toğrul Babayev bu problemi həll etmək və ekoloji mühiti qorumaq üçün dizelə işləyən avtomobillərin idxalına məhdudiyət qoyulmasını istəyir. Lakin əlavə edir ki, belə halda istifadəçilərə daha sərfəli şərtlərlə elektromobil almağa şərait yaratmaq lazımdır. "Nəzərə alaq ki, elektrikli mühərriki ilə işləyən avtomobillər yeni istehsaldır. Məlumdur ki, yeni avtomobillərin kreditləşməsi zamanı tələb olunan ilkin ödəniş də olduqca çoxdur. Yəni əlavə olar ki, əlimizdəki pul dizel mühərriki avtomobilinə nağd almağa imkan verdiyi halda həmin ödəniş elektromobilin kreditinin ilkin ödənişinə belə çatmır", - deyir sürücü bildirir.

Məlumdur ki, atmosferin çirklənməsi nəqliyyat parkının köhnə olması ilə sıx bağlıdır. Statistika əsasında, Azərbaycanda olan minik avtomobillərinin 80 faizə qədərini 10 ildən çoxdur. Onların arasında 30 il əvvəl istehsal edilən avtomobillər isə 21 faiz təşkil edir. Mütəxəssislərin fikrincə, köhnə avtomobillərin ətraf mühitə mənfi təsirləri yenilərdən qat-qat artırdır. Ona görə də ölkəmizdə köhnə avtomobillərin sayının azaldılması üçün ciddi tədbirlər gö-

və onların enerji doldurucuları idxal gömrük rüsumundan da azad edilib. Yəni hazırda istehsal tarixi üç ildə olan yeni elektromobillər və onların enerjiidoldurma cihazları hər cür vergi və rüsumdan azadlardır. Bu güzəştə sahibkarlara enerjiidoldurma məntəqələri qurmaq üçün imkan yaradır. Sözsüz ki, belə məntəqələrin sayı ölkədəki elektromobillərin sayına adekvat olmalıdır.

Ekspert qeyd edir ki, ölkədə ümumiyyətlə avtomobillərin sayında ciddi artım müşahidə edilir. 2023-cü ilin yanvar-iyun ayları ərzində Azərbaycana ümumilikdə 753 min 304 min dollar dəyərində 48 min 373 avtomobil idxal olunub. Otuz ilin eyni dövrü ilə müqayisədə ölkəyə idxal olunan avtomobillərin sayı 37,5 faiz və ya 13 min 200 ədəd artıb. Bu isə öz növbəsində yanacaq və enerjiidoldurma məntəqələrinə tələbatı artırır. Sevinci haldır ki, elektrikli avtomobil idxal edən şirkətlər enerjiidoldurma məntəqələri quraşdırmağa başlayıblar. İşlər belə davam edərsə, yaxın zamanlarda bu problemin həllinə nail olmaq mümkündür".

Haləlik yeganə çıxış yolu

Nəzərə almaq lazımdır ki, COVID-19 pandemiyası zamanı nəqliyyat vasitələrinin istifadəsinə məhdudiyət qoyulduğu üçün Bakıda, eləcə də dünyanın digər böyük şəhərlərində havanın təmizliyi rekord həddə çatmışdır. Lakin müasir dövrdə mövcud şərtlər altında şəxsi minik avtomobillərinin istifadəsinə məhdudlaşdırmaq, təsirsiz ki, mümkün deyil. Çünki bu gün insanlar istisna hallar nəzərə alınmadan, əsasən şəxsi avtomobillərdən istifadə edirlər. Belə halda isə məsələnin həllini şəxsi minik avtomobillərinin daha çox ekoloji təmiz olmasında axtarmaq lazım gəlir. Elektromobillərin istifadəsi üçün lazım olan elektrik enerjisi adətən təmiz üsullarla alınmasa belə elektromobillərə üstünlük verilməsi hələlik bu sahədə yeganə çıxış yoludur.

Nəzrin QARDAŞXANOVA, "Azerbaycan"

Əlaqə telefonları:

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	və informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	İnformasiya şöbəsi - 538-56-60
Məsəl katib	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl katib müavinləri	- 539-44-91,	Fotolüstrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühasibatlıq - 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "Azərbaycan" nəşriyyatı, IV mərtəbə

contact@azerbajian-news.az
azerklam@mail.ru

www.azerbajian-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəhsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materialların Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 5453 Sifariş 2001

Qiyəti 40 qəpik